

Općina Bizovac
Rujan, 2016.

BIZOVAC 2020 | STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE BIZOVAC 2016.-2020.

BIZOVAC 2020

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE BIZOVAC 2016.-2020.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPJSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Izrada Strategije razvoja Općine Bizovac 2016. - 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja

OPĆINA BIZOVAC

**STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE BIZOVAC**

2016. - 2020.

Rujan 2016.

NARUČITELJ

Općina Bizovac
Ul. kralja Tomislava 89
31222 Bizovac
www.opcina-bizovac.hr

ZA NARUČITELJA

Srećko Vuković, načelnik

IZVODAČ

Modra nit d.o.o.
Lorenza Jägera 6/3
31000 Osijek

VODITELJICA TIMA ZA IZRADU STRATEGIJE

Sonja Vuković

OBLIKOVANJE

Ante Vekić, Boris Munk | Modra nit d.o.o.

Strategija je izrađena u suradnji s koordinatorom regionalnog razvoja za područje Osječko-baranjske županije, Regionalnom razvojnom agencijom Slavonije i Baranje.

OPĆINA BIZOVAC

**STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE BIZOVAC**

2016. - 2020.

Rujna 2016.

I. SADRŽAJ

1. Riječ načelnika	1
2. Uvod	3
3. Metodološki pristup	5
4. Analiza postojećeg stanja	9
4.1. Geoprostorna obilježja i prirodni resursi	10
4.2. Upravni ustroj	11
4.3. Demografske i socijalne osobitosti	12
4.3.1. Opća demografska obilježja.....	12
4.3.2. Obrazovanje	13
4.3.3. Zaposlenost	14
4.4. Gospodarstvo	14
4.5. Stanje komunalne i društvene infrastrukture	18
4.6. Socijalna skrb.....	20
4.7. Civilni sektor	21
4.8. Povjesna i kulturna baština	22
5. Povezanost s ostalim strategijama	23
6. Ključni dionici razvoja	35
7. Ključna pitanja razvjeta - SWOT analiza.....	41
8. Razvojna načela.....	49
9. Vizija, ciljevi i zadaci	51
9.1. Vizija razvjeta	52
9.2. Ciljevi, prioriteti i mjere	52
10. Provedba strategije i izvori financiranja.....	57

11. Kapaciteti za provedbu strategije.....	69
11.1. Ljudski kapaciteti.....	70
11.2. Financijski kapaciteti	70
12. Praćenje provedbe i procjena uspješnosti	73
13. Komunikacijski plan	77
14. Zaključno mišljenje	83

II. POPIS KRATICA

ARKOD -

EU - Europska unija

HU - Hungary (Republika Mađarska)

JLS - jedinica lokalne samouprave

KTC - kulturno-turistički centar

NVO - nevladina organizacija

OBŽ - Osječko-baranjska županija

OCD - organizacije civilnoga društva

OIE - obnovljivi izvori energije

OG - Općina Gorjani

OP - operativni program

OPG - obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

PG - poljoprivredno gospodarstvo

RH - Republika Hrvatska

SRB - Srbija (Republika Srbija)

SWOT - snage (eng. Strengths), slabosti (eng. Weaknesses), prilike (eng. Opportunities), prijetnje (eng. Threats)

01

Riječ načelnika

Strategija razvjeta naše općine temeljni je razvojni dokument nastao na temelju pomne analize, promišljanja i zajedničkog planiranja svih ključnih dionika. Slika je to naših nastojanja za postizanje boljeg i ljepšeg, ugodnijeg života za sve naše mještane i odražava potencijal, resurse i posebnosti našega kraja. Istodobno, odraz je vremena i prostora u kojem živimo, povezana je s ostalim strateškim dokumentima, zakonodavnim okvirima, razvojnim i programskim planovima te ciljevima Republike Hrvatske, ali i Europske unije.

Kroz ovaj smo strateški dokument nastojali dati prikaz onoga što imamo, znamo i možemo, dočarati bogatstvo tradicije, prirode i kulturne baštine, ali i vrijednih gospodarskih potencijala na kojima temeljimo svoje razvojne ciljeve.

Pritom smo vodili brigu o ljudima, kvaliteti života, očuvanju okoliša i ključnim načelima održivoga razvjeta. Gradili smo na postojećim kapacitetima, prvenstveno imajući u vidu vodeće poduzetnike, ugledna poljoprivredna gospodarstva te naravno Bizovačke toplice kao okosnice turističkoga razvjeta općine. Usto, ostavljen je mnogo prostora za razvitak i uspon malih poduzeća, obiteljskog i društvenog poduzetništva, inovacija i, dakako, poslovnoga povezivanja.

Pred nama su zanimljive i izazovne godine, izlazak iz recesije, novo proračunsko razdoblje Europske unije, otvaranje fondova

i nove poslovne prilike. Ova strategija planski je dokument koji stvara osnove i svojevrstan je putokaz za nove projekte i razvojne planove Općine, ali i svih institucija, poduzetnika, udruga, OPG-ova. Projekti općine Bizovac samo su dio slagalice koju trebaju dopuniti ostali razvojni projekti.

Želja nam je zadržati i prizvati što više novih mladih obitelji, koje će upravo na našem području prepoznati priliku za poduzetništvo i dobar život. Nastojimo stvoriti uvjete za održiv, pametan i uključiv rast i razvitak i zato smo otvoreni za sve nove kreativne i konstruktivne projekte i ideje.

Vaš načelnik,

Srećko Vuković

02

Uvod

Poštujući novi pristup u planiranju vlastitoga razvijanja, a kombinirajući pristup odozdo prema gore (participacija ključnih dionika) i odozgo prema dolje (poštujući ciljeve „viših strategija“), općina Bizovac pristupila je izradi svoje strategije razvijanja. Ponašati se strateški znači jasno poznavati postojeće razvojne potrebe, imati jasno postavljene ciljeve i rezultate, biti svjestan postojećih sredstava te sve to uključiti u plan ili program određujući kako će zajednički dogovoreni ciljevi i rezultati biti postignuti postojećim sredstvima.

Donošenjem Odluke o izradi strategije, vodstvo se Općine složilo da je važno promišljati o tom gdje općina želi biti za nekoliko godina i kako izabrati put koji vodi prema cilju. Stoga je strateški okvir prvi i najvažniji korak na putu do razvijanja, a samim tim i prigoda za finansijsku podršku iz EU fondova.

S obzirom na to da je riječ o ruralnom kraju, koji je zbog dodatno izložen utjecajima iz okoline, pa se stoga nameće i potreba za razmatranjem novih pravaca razvijanja čitave lokalne zajednice, temeljenog na

načelima gospodarske, ekološke i društvene održivosti.

Potrebno je istaknuti da je ova strategija izrađena prema preporučenoj metodologiji: prvo je provedena detaljna analiza postojećeg stanja, kao temelj za određivanje potencijalnih smjerova razvijanja. Nakon toga su okupljeni važni lokalni dionici iz svih segmenata društva, odnosno javnoga, privatnoga i civilnoga sektora. Zajedničkim razmatranjem svih unutrašnjih i vanjskih mogućnosti i ograničenja, određena je vizija i strateške odrednice razvijanja. Određeni su i razvojni ciljevi s pripadajućim prioritetima i mjerama za njihovo ostvarenje, te su za svaku pojedinu mjeru određeni očekivani rezultati i relevantni razvojni projekti. Pri tom je posebna pozornost posvećena usklađenosti i povezanosti s ostalim regionalnim i nacionalnim strategijama EU. Nakon što su strategijom utvrđene konkretnе mjere za postizanje dugoročnih ciljeva od zajedničkog interesa za općinu Bizovac, potrebno je alocirati proračunska sredstva neophodna za realizaciju plana i sukladno tomu početi provođenje aktivnosti.

03

Metodološki pristup

Proces izrade Strategije razvoja općine Bizovac počeo je u kolovozu 2015. predstavljanjem metodologije i plana rada ključnim dionicima na području općine. Predstavljanjem procesa izrade strategije započet je sudionički pristup planiranju, s posebnom usredotočenošću na okvir zadan Strategijom Europa 2020, kao i Zakonom o regionalnom razvoju.¹

Tijekom izrade analitičke podloge, korišteni su dostupni podatci relevantnih lokalnih, regionalnih i nacionalnih izvora, te je kontaktiran veći broj dionika iz svih sektora i segmenata društvenog i gospodarskog života općine Bizovac. Slijedile su fokus skupine za tri različita sektora (društveni, poslovni i uprava Općine). Kao rezultat tih aktivnosti, postavljeni su temelji za uspješan proces planiranja s predstavnicima javne uprave, civilnih udruga, gospodarstvenika i OPG-ova. Završni proizvod proizašao iz ovog procesa je dokument strategije razvoja, s određenim jasnim smjerom razvitka općine Bizovac.

Strateško planiranje te jasno određivanje ciljeva, prioriteta i mjera koje će biti primijenjene u sklopu strategije, kao i određivanje očekivanih rezultata, omogućava dionicima na području općine Bizovac usmjeriti se na područja koja su zaista bitna. Neke od ključnih komponenti koje

moraju biti, a i jesu uzete u obzir tijekom izrade strategije, su vizija, analiza stanja, sudionici u procesu izrade strategije i sposobnost provedbe zadanih mjera.

Prilikom određivanja vizije, vodilo se računa o usklađenosti s regionalnim i nacionalnim strateškim dokumentima te uvažavanju postojećeg imidža općine Bizovac. Analiza postojećeg stanja pripremljena je prateći tri glavne kategorije za postizanje rasta u Europskoj uniji: uključiv, pametan i održiv rast. Analizom stanja omogućeno je lakše i usmjereno povezivanje postojećeg stanja s određivanjem razvojnih poteškoća i potencijala (kroz SWOT analizu) i osigurana podloga za određivanje razvojnih prioriteta strategije.

Važno je bilo osigurati sudjelovanje širokog kruga dionika bitnih za utvrđivanje trenutačnog stanja i mogućih razvojnih prioriteta, uključujući proces provedbe, što je u dosadašnjim praksama izrade razvojnih dokumenata djelomice zanemareno. Konzultacijama, sastankom fokus skupina i razgovorima s relevantnim dionicima, pružena je prilika svim zainteresiranim da sudjeluju u procesu izrade strategije razvoja. Tako je u proces izrade SROB, kroz fokus grupe, radne skupine ili pojedinačne intervjuje uključeno više od 100 predstavnika ključnih dionika iz sva tri sektora društva.

Kako strategija ne bi bila samo formalni dokument, trebalo je promišljati i o mogućnostima provedbe mjera određenih strategijom. Realnost provedbe navedenih

¹ Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, pod regionalnim se razvojem podrazumijeva dugoročni proces unaprjeđenja održivog gospodarskog i društvenog razvoja nekog područja, koji se ostvaruje kroz prepoznavanje, poticanje i upravljanje razvojnim potencijalom tog područja.

mjera određena u dogovoru s glavnim dionicima, projektnim timom i drugim članovima općinske uprave, prikazana je u akcijskom planu, a sukladna je izvorima finansiranja.²

Prilozi su cjelina za sebe, a u njima su ostale informacije koje se odnose na detaljniju društveno-gospodarsku analizu općine Bizovac, imena sudionika te ostali relevantni podatci. Ovakva struktura dokumenta napravljena je zbog preglednosti i praktičnosti u operacionalizaciji mjera i aktivnosti.

U procesu izrade strategije analiziran je sustav finansiranja kapitalnih projekata, koji obuhvaća prostor unutar NUTS II regija i dan je pregled mogućih izvora finansiranja.

Nadalje, strategija bi trebala biti usklađen sa sedmogodišnjim programskim razdobljem koje se koristi za programe na razini Europske unije. Time se želi povezati proces utvrđivanja nacionalnih razvojnih prioriteta s mogućnostima finansiranja razvojnih aktivnosti, programa i projekata kroz ESI fondove. Budući da izradu različitih programskih dokumenata na razini RH nije bilo moguće vremenski uskladiti s izradom lokalnih strategija, moguće je produljenje provedbe strategije kako bi pratila pravilo n+3, kojim se omogućuje iskorištenje alociranih sredstava do kraja 2023., iz prethodnog programskog raz-

doblja. Također, s obzirom na način na koji je koncipirana, ova strategija ima sva obilježja dugoročnog razvojnog dokumenta i mogla bi trajati i nakon 2020.

² Strateški će dokument općinska uprava moći koristiti pri operacionalizaciji svih navedenih mjera i aktivnosti. Mjere i projekti osmišljeni su imajući u vidu resurse koji su na raspolaganju pri poticanju razvitka općine i pružanju usluga građanima.

04

Analiza postojećeg stanja

4.1. GEOPROSTORNA OBILJEŽJA I PRIRODNI RESURSI

Položaj u samom središtu Osječko-baranjske županije i na sjecištima važnih regionalnih, međuregionalnih i međunarodnih prometnih pravaca (Podravske magistrale, željezničke pruge Osijek-Našice-Zagreb, blizina autoceste), općini Bizovac osigurava povoljan geoprometni smještaj na prometnim prolazima prema Jadranu, BiH i Srednjoj Europi. Administrativno i upravno sjedište općine Bizovac udaljeno je svega 18 km od Osijeka na istoku i devet kilometara od Valpova na sjeveru županije.

► **SLIKA 1 POLOŽAJ OPĆINE BIZOVAC U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI**

Općina broji osam naselja: Bizovac, Brođanci, Cerovac, Cret Bizovački, Habjanovci, Novaki Bizovački, Samatovci i Selci, od kojih samo Bizovac okuplja gotovo polovicu ukupnog stanovništva općine.

Općina se prostire na površini od 100,64 km² te zauzima 2,42% površine Osječko-baranjske županije. Sukladno prostornom planu, najveći dio ukupne površine općine otpada na poljoprivredne površine, čak 75,2%, od čega najveći udio imaju oranice. To je za 11,18% iznad prosjeka županije, što znači da općina raspolaže značajnim resursima za poljoprivrednu proizvodnju. Drugi po veličini udio u ukupnoj površini imaju šume sa 14,7%, što je ispod županijskog prosjeka. Zbog sedam lovišta koja se dijelom protežu kroz

IZVOR: PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE BIZOVAC

područje općine, postoji velik potencijal za razvitak lovnoga turizma. S obzirom na to da je poljoprivredno zemljište jedan od najvažnijih prirodnih resursa općine, kao primarni cilj prostornoga plana izdvojena je potreba za najpovoljnijim korištenjem obradivih površina, okrugnjavanjem posjeđa i njihovim održivim korištenjem.

Što se tiče ostalih prirodnih resursa, na području su općine pronađena nalazišta nafte i plina, a s obzirom na to da je riječ o relativno kratkoj eksploraciji, smatra se da ova nalazišta imaju velik prirodni potencijal. U pogledu prirodnih resursa kojima općina raspolaže, vjerojatno je najznačajnije otkriće geotermalnih izvora, koji sa svojim velikim zdravstvenim, turističkim i energetskim potencijalima predstavljaju važan čimbenik u razvitku cijelog kraja. Naposljetku, specifična struktura tla obiluje opekarskom glinom, koja je za proizvodnju opeke iskorištavana do 2007., kada je proizvodnja prekinuta.

Reljefno gledano, općinu karakteriziraju nizinsko-ravničarska obilježja tipična za istočni dio Hrvatske, s najvišom nadmorskog visinom od samo 92 metra, a na geomorfologiju područja utjecali su vodeni tokovi Drave, Karašice i Vučice. Relativna jednolikost reljefa utječe i na ujednačenost klimatskih obilježja na području općine koje pripadaju umjerenou kontinentalnom tipu klime, ali s čestim i intenzivnim promjenama vremena. Najtoplji mjesec je srpanj, s prosječnom temperaturom od 21 °C,

najhladniji siječanj s -1 °C, dok su vjetrovi najčešće slabi. Prosječna godišnja količina oborina iznosi 748,5 mm, a pokazuje visok stupanj varijabilnosti po godinama.

4.2. UPRAVNI USTROJ

U skladu sa Statutom, Općina Bizovac ima dva tijela: Općinsko vijeće i Općinskog načelnika. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana općine, te stoga donosi Status, Pravilnik o radu i ostale opće akte i odluke bitne za funkciranje općine, kao što su proračun, gospodarenje općinskom imovinom i nekretninama, osnivanje javnih ustanova od općeg interesa za općinu, raspisuje lokalne referendume itd. Općinsko vijeće ima 13 vijećnika, predsjednika i dva potpredsjednika. Općinski načelnik je nositelj izvršne vlasti i zastupnik općine te je zadužen za provedbu akata i odluka Općinskog vijeća, pripremu prijedloga općih akata, upravljanje prihodima i rashodima općine, imenovanje i razrešenje dužnosti upravitelja javnih ustanova općine, prijedloge izmjena prostornog plana i ostale poslove određene Statutom. I članovi Općinskog vijeća i načelnik biraju se na mandat od četiri godine. Za provedbu operativnih poslova iz samoupravnog djelokruga općine, kao i poslova državne uprave koji su preneseni na općinu, zadužen je Jedinstveni upravni odjel koji trenutačno ima sedam zaposlenika.³ Također, kao oblik mjesne samouprave i neposrednog sudjelovanja

³ Općina Bizovac

građana u odlučivanju, osnovani su mjesni odbori kojih trenutačno ima sedam. Zakonski je propisano da je rad Općinskog vijeća, načelnika i upravnih tijela javan te su ta tijela obvezna osigurati pristup informacijama o njihovu radu. Upravo u tom su području postignuti zavidni rezultati pa je prema istraživanju Lotus 2011/2012 Općina Bizovac proglašena najtransparentnijom od 576 jedinica lokalne i regionalne samouprave.⁴

4.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE POSEBNOSTI

4.3.1. OPĆA DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011., općina Bizovac broji 4.507 stanovnika, od čega je 49% muškaraca i 51% žena.⁵ Najveće naselje u općini je Bizovac, sa 2.043 stanovnika, dok su najmanje Selci, sa samo 13 stanovnika. (Tablica 1).

Kada je u pitanju radno sposobno stanovništvo, ono u cijelokupnoj strukturi čini 67%. Indeks starenja (udio osoba starijih od 60 godina u odnosu na osobe do 19 godina) veći od 40% ukazuje na starenje stanovništva, a ono u općini Bizovac iznosi 119,1%. Koefficijent starosti (postotni udio osoba starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu) od 24,5% potkrjepljuje istu demografsku sliku jer se već 12% smatra

kritičnom točkom. Iako takva situacija odgovara prosjeku na državnoj razini (indeks starenja RH je 115, dok je koefficijent starosti 24,1), neosporno je da stalno smanjenje nataliteta i povećanje udjela starijeg stanovništva ima nepovoljan utjecaj na gospodarstvo, stanje na tržištu rada, ali i cjelokupni život općine.

► TABLICA 1 BROJ STANOVNika PO NASELJIMA PREMA POPISU STANOvNIŠTVA Iz 2011.

Naselje	Broj stanovnika	%
Bizovac	2.043	45,3%
Brođanci	547	12,1%
Cerovac	24	0,5%
Cret Bizo-vački	604	13,4%
Habjanovci	460	10,2%
Novaki Bizočki	203	4,5%
Samatovci	613	13,6%
Selci	13	0,3%
Ukupno:	4.507	100%

IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

Također, bitno je za istaknuti da se prema podatcima o broju stanovnika iz tri zadnja popisa stanovništva, uočava stalno opadanje broja stanovnika u svim naseljima općine, osim u Samatovcima. (Tablica 2).

⁴ <http://www.opcina-bizovac.hr/files/GONG - Projekt LOTUS 2011 rezultati.doc>

⁵ Državni zavod za statistiku

► TABLICA 2 BROJ STANOVNika PO NASELJIMA U RAZDOBLJU 1991.-2011.

Naselje	Popis 1991.	Popis 2001.	Popis 2011.
Bizovac	2.235	2.234	2.043
Brođanci	668	631	547
Cerovac	42	35	24
Cret Bizovački	716	631	604
Habjanovci	590	547	460
Novaki Bizovački	225	211	203
Samatovci	568	601	613
Selci	29	23	13
Ukupno:	5.073	4.979	4.507

IZVOR: DZS I OPĆINA BIZOVAC

U pogledu nacionalne strukture, Hrvati čine 97,76% stanovništva općine, srpska nacionalna manjina 1,09%, dok je pojedinačni udio ostalih nacionalnih manjina (Mađari, Nijemci, Bošnjaci, Slovaci, Slovenci, Albanci, Talijani, Crnogorci, Makedonci, Rumunji i ostali) ispod 1%. U pogledu vjeroispovijesti, 96,41% je katolika, 1,53% pravoslavaca, 0,40% protestanata i ostalih kršćana, muslimana 0,13%, dok ostalih (agnostika, skeptika, ateista, neizjašnjenih i nepoznatih) ima 1,53%.

4.3.2. OBRAZOVANJE

Na području općine djeluje Osnovna škola Bratoljuba Klaića u Bizovcu kao matična škola kojoj su pridružene četiri područne škole u Brođancima, Cretu, Habjanovcima i Samatovcima. U školskoj godini 2014./2015. škola je imala 21 razredni odjel, u koje je upisano 317 učenika (Tablica 3).

► TABLICA 3 BROJ UČENIKA PO RAZREDIMA I RAZREDNIM ODJELIMA

Razredi	Broj učenika	Broj razrednih odjela
Matična škola I.-IV.	76	4
PŠ Brođanci I.-IV.	19	2
PŠ Cret I.-IV.	27	3
PŠ Habjanovci I.-IV.	18	2
PŠ Samatovci I.-IV.	24	2
Predmetna nastava V.-VIII.	153	8
Ukupno:	317	21

IZVOR: OSNOVNA ŠKOLA BRATOLJUBA KLAIĆA, BIZOVAC

U Bizovcu djeluje i Dječji vrtić Maslačak Belišće, područni odjel Bizovac, u kojem danas boravi oko 35 djece raspoređenih u dvije grupe od 3 do 7 godina, a zaposlene su tri odgojiteljice i jedna spremacha.

U općini je ukupno 3.847 stanovnika starijih od 15 godina, a po obrazovnoj strukturi najviše ih ima završenu srednju školu (50,58%) i osnovnu školu (33,48%), a relativno je visok i udio stanovništva sa samo nekoliko razreda osnovne škole ili bez osnovne škole (9,18%). Razina obrazovanja stanovništva općine prikazana je u Tablici 4.

► TABLICA 4 RAZINA NAJVIŠEG OBRAZOVANJA STANOVNIKA OPĆINE BIZOVAC STARIJIH OD 15 GODINA

Razina obrazovanja	Broj osoba starijih od 15 godina
Bez škole	119
Bez osnovne škole	234
Osnovna škola	1.288
Srednja škola	1.946
Stručni studij	118
Sveučilišni studij	139
Doktorat	-
Nepoznato	3
Ukupno:	3.847

IZVOR: DZS

4.3.3. ZAPOSLENOST

U općini ima ukupno 518 nezaposlenih osoba⁶, pri čemu žene čine veći udio, s 57,92%. Struktura nezaposlenih po razini obrazovanja otkriva 29,34% nezaposlenih s nižim stupnjem obrazovanja (NKV) te visok udio, čak 63,71% sa srednjoškolskim obrazovanjem (KV, VKV, SSS i gimnazija), dok je udio visokoobrazovanih znatno niži (6,95%). Općina Bizovac putem nacionalnog programa poticanja zapošljavanja radi na poboljšanju socijalnog i ekonomskog položaja nezaposlenih osoba pa je tako samo u svibnju ove godine zaposleno sedam osoba na javnim radovima.

Analiza prihodovne strukture stanovništva općine Bizovac pokazuje da samo 28,27% stanovnika ostvaruje prihode od stalnog rada (na razini RH to je 32,62%), dok je bez prihoda 34,97% stanovništva, što je također iznad prosjeka RH (32,15%). U strukturi prihoda ističu se i prihodi od mirovina (starosnih i ostalih), koje ostvaruje 26,76% stanovništva, socijalne naknade koje prima 5,10% stanovništva, a prihode od poljoprivrede ostvaruje 3,93% stanovništva općine.⁷

4.4. GOSPODARSTVO

Razvitak gospodarstva i različitih gospodarskih grana u općini Bizovac uvjetovan je ponajprije prirodnim resursima. Kao što je već

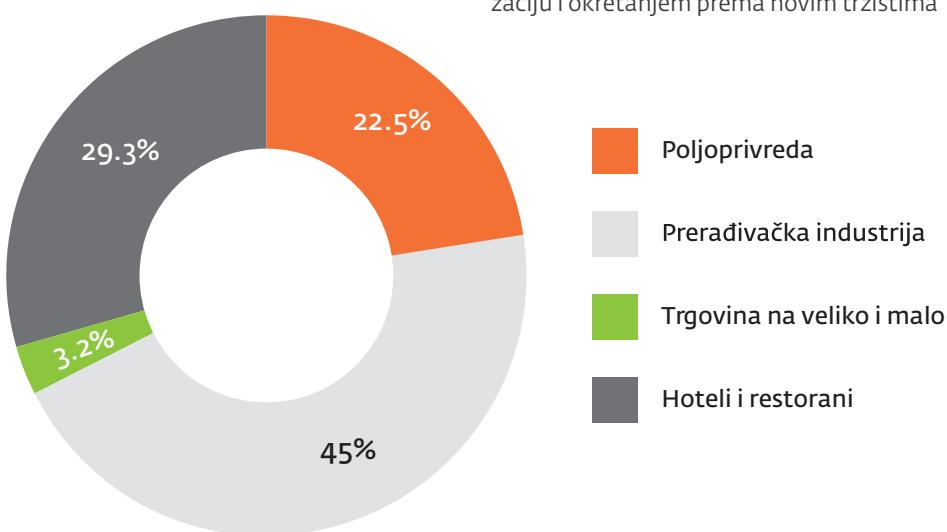
⁶ HZZ, stanje na 31.12.2015

⁷ DZS, popis stanovništva iz 2011.

ranije navedeno, općina je izuzetno bogata poljoprivrednim površinama pa je osim poljoprivrednog sektora razvijen i s njim povezan prerađivački sektor. Specifičnosti područja, a u prvom redu geotermalni izvori, uvjetovali su snažniji razvitak turizma i ugostiteljstva. To pokazuje i analiza broja zaposlenih u pojedinim djelatnostima.

► GRAFIKON 1 GOSPODARSKA STRUKTURA

PREMA STRUKTURI ZAPOSLENIH

IZVOR: PPU OPĆINE BIZOVAC

Važno je napomenuti da svi poslovni subjekti registrirani na području općine pripadaju kategoriji malih poduzetnika s manje od 50 zaposlenih (najveći poslovni subjekt po broju zaposlenih su Sunčane toplice d.o.o., s 44 zaposlenih osoba). Ukupno je registrirano 56 aktivnih poslovnih subjekata, premda je među njima čak 41,07% onih koji nemaju nijednog zaposlenog ili nemaju podataka o broju zapo-

slenih⁸ pa je njihova stvarna gospodarska aktivnost upitna. Tom broju treba dodati još i 51 registriran i aktivan obrt.⁹

Što se tiče industrijske proizvodnje, treba izdvojiti pogon Nivete d.d. u Habjanovcima, poslovnu jedinicu INE d.d. te pilanu u Bizovcu. Osječka tvornica četaka i potrepština za kućanstvo Niveta d.d. u svom pogonu u Habjanovcima zapošljava 21 radnika, a cilj im je ulaganjima u modernizaciju i okretanjem prema novim tržištima

povećati proizvodne kapacitete. Nadalje, važna tvrtka za poljoprivrednu djelatnost općine je Valpovo d.d., s dvije farme za tovjunadi u Brođancima i Habjanovcima. Proizvodnja na ovim farmama sve donedavno je pružala usluge tova za tvrtke poput Belja i Podravke, međutim 2010. započeo je razvitak vlastite nabave i proizvodnje.

⁸ Izvor: HGK, obrada Slap

⁹ Izvor: Obrtni registar

Ove dvije farme imaju zajedno kapacitete za tov više od 1500 grla junadi, a hrana korištena u tovu spremljena je na vlastitim ratarskim površinama firme, smještenima u blizini. Meso proizvedeno na ovim farmama uglavnom je namijenjeno domaćem tržištu, a manji dio izvozu u EU i mediterranski dio Azije i Afrike. U Brođancima Valpovo d.d. ima 1500 hektara poljoprivredne površine zasijane žitaricama, uljanom repicom, suncokretom i kukuruzom, a u sklopu kombinata PPK Valpovo djeluje i peradarnik u Habjanovcima. Još jedna vrlo uspješna poljoprivredna firma je Europlantaža d.d. iz Brođanaca, s više od 380 hektara površine pod višegodišnjim voćnjacima višanja i oraha, a velik udio u proizvodnji ima i ekološka proizvodnja kamilice i oraha te voćnjaci šljiva. S ostvarenih čak 16 milijuna kuna dobiti u 2014.¹⁰, Europlantaža d.d. je i važan inovator u unaprjeđivanju poljoprivredne proizvodnje te je vlasnik patenta za branje višanja za koji zbog velikog zanimanja tržišta postoji i lista čekanja. Također, Europlantaže surađuju s velikim brojem kooperanata na području općine i to u prvom redu OPG-ovima i PG-ovima vezano uz proizvodnju uljane repice, pšenice, kukuruza, soje i suncokreta, a istima

pružaju stručnu i tehničku podršku. Što se tiče manjih poljoprivrednih proizvođača, važno je napomenuti da prema podatcima iz 2013. na području općine djeluju 333 obiteljska poljoprivredna gospodarstava. Međutim, broj OPG-ova u petogodišnjem razdoblju u stalnom je opadanju, što je vidljivo iz podataka prikazanih u tablici 5.

Na području općine aktivne su i četiri zadruge: jedna voćarska, jedna poljoprivredna i dvije braniteljske.¹¹ Voćarska zadruga Jabuka, sa sjedištem u Bizovcu, okuplja 10 značajnih proizvođača jabuka iz županije i aktivno sudjeluje na međunarodnim i domaćim sajmovima. O važnosti poljoprivrede za ovaj govor i činjenica da se jedan od najvećih poljoprivrednih sajmova Agro zemlja održava svake godine upravo u Bizovcu, uz finansijsku podršku Općine.

U Bizovcu se nalazi i poduzetnička zona Sajmište, koja obuhvaća prostor od 39.832 m², na kojem je planirano 19 građevinskih parcela. Zona ima izgrađenu komunalnu infrastrukturu (vodovod, plin, struju i cestu). Općina je poduzetnike koji djeluju u zoni oslobođila plaćanja komunalnog doprinosa. Ovdje djeluje 10 poduzetnika s 13 zaposlenika, a među njima je i proizvođač

¹⁰ Javna objava 2015., Europlantaže d.d., www.europlantaže.com

¹¹ Podaci HGK, obrada Slap

► TABLICA 5 BROJ OPG-OVA U OPĆINI BIZOVAC OD 2009. DO 2013.

31. 12. 2009.	31. 12. 2010.	31. 12. 2011.	31. 12. 2012.	27. 2. 2013.
384	369	341	334	333

IZVOR: LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA LAG-A KARAŠICA ZA RAZDOBLJE 2013.-2014.

namještaja Firma d.o.o., koji je iz obiteljske tvrtke prerastao u uspješno malo poduzeće (treće po visini ostvarenih prihoda u Bizovcu) i koje kupce ima ne samo na području Osječko-baranjske županije, već i diljem Hrvatske. Treba svakako spomenuti i tvrtku APIMEL d.o.o., koja proizvodnju meda i pčelinjih proizvoda diže na višu razinu poslovanja. Tvrta je dobitnik više prestižnih međunarodnih priznanja na području novih tehnologija i inovacija.

Presudan utjecaj na razvitak turizma i povezanih gospodarskih grana imalo je otkriće geotermalnih izvora pokraj Bizovca 1967. Otkriveno je da je vrela voda slana i bogata mineralima, a nedavno obavljena balneološka analiza potvrđuje da je riječ o „kvalitetnoj vodi visoke temperature i mineralizacije, koja se približava mineralizaciji morske vode pa se opravdano može govoriti da se kupači kupaju u toplog moru, a voda Bizovačkih toplica potiče na hiperaktivnost i podiže vitalnost organizma”.¹² Prvi bazen i smještajni kapaciteti izgrađeni su 1974., a od tada do danas Bizovačke su toplice prerasle u najveći turistički kompleks istočne Hrvatske, koji u svojoj ponudi objedinjuje zabavno-rekreativne i zdravstveno-rehabilitacijske sadržaje. Obuhvaćaju hotel Termia, višenamjenski kupališni kompleks Aquapolis i Lječilište Bizovačke toplice. Hotel raspolaže smještajnim kapacitetima od 130 ležajeva i četiri restorana, s više od

700 sjedećih mjesta i nudi niz popratnih sadržaja i usluga (konferencijsku dvoranu, fitness, saunu, kuglanu, glazbenu dvoranu itd.). Aquapolis je kompleks bazena i zabavno-rekreativnih sadržaja na više od 1500 m² vodene površine, s 10 različitih tipova bazena i brojnim drugim športskim terenima (nogomet, košarka, tenis, odbojka, rukomet i dr.). Kapacitet zatvorenog kupališnog prostora je 1200 kupača, dok u ljetnoj sezoni s otvorenim bazenima može primiti i 6000 kupača. Lječilište Bizovačke toplice nudi stručni medicinski tretman kod različitih neuroloških, reumatskih i ortopedskih oboljenja te traumatskih, športskih i mišićno-koštanih ozljeda. Nakon dugogodišnjih je finansijskih problema kompleks Bizovačkih toplica u lipnju 2014. preuzeo tvrtka Sunčane toplice d.o.o., koje djeluju u sklopu velikog hotelskog diva Sunce koncern d.d. Novi je vlasnik nakon preuzimanja, osim neophodnog restrukturiranja, najavio i velike investicije vrijedne čak 120 milijuna kuna¹³, iskorištavanje geotermalnih izvora za energetske potrebe kompleksa, ali i suradnju s lokalnim proizvođačima hrane, zbog čega bi kompleks zaista mogao postati pokretačem razvijanja cijelog kraja. Planiraju izgradnju najvećeg bazena u Hrvatskoj, s oko 2000 m² vodene površine i umjetnim valovima, nove zgrade lječilišta s oko 60 soba i kapaciteta 120 kreveta, te obnovu i nadogradnju hotela Termia, čime će se povećati broj kreveta i kategorizacija

¹² Glas Slavonije, 28.srpnja 2015.

¹³ Glas Slavonije, ibid.

hotela. Ostvari li se očekivani broj posjeta i noćenja, uprava u sljedeće dvije godine planira i udvostručiti broj zaposlenih.

Trenutačno na prostoru općine djeluje pet privatnih ponuđača smještaja, ali je cilj obogaćivanjem turističke ponude povećati i ponudu privatnog smještaja, ugostiteljskih usluga i lokalno proizvedenih namirnica te da cijeli kraj ima koristi od ovog velikog turističkog potencijala.

Općina Bizovac ima još jedan resurs za razvitak kupališnog i ribolovnog turizma, a riječ je o bajerima, odnosno umjetnim jezerima procijenjene veličine od 15 hektara, nastalima uslijed iskopavanja gline za proizvodnju opeke. Ova je lokacija poznato vikendaško kupalište i rekreativno odredište lokalnog stanovništva i ribiča u potrazi za bogatim i raznovrsnim staništima slatkovodne rive. Svjesna turističkoga potencijala, Općina je Bizovac pokrenula projekt uređenja izletišta Bizovački bajer, za koji je potrebno izraditi projektno-tehničku dokumentaciju.

Prema Pravilniku o proglašenju turističkih općina i gradova i razvrstavanju naselja u turističke razrede, Bizovac je razvrstan u A kategoriju, a od ostalih su naselja općine samo Samatovci kategorizirani u C skupinu. Razvrstavanje u kategorije obavlja se prema nekoliko različitih kriterija dobivenih na temelju broja turističkih noćenja i vrijednosti prometa u ugostiteljstvu. U slučaju općine Bizovac, takvo razvrstavanje ukazuje na činjenicu da osim Bizovca s kompleksom Bizovačkih toplica, postoji

neiskorišten potencijal u razvitku gastronomskih i smještajnih kapaciteta ostalih naselja u općini.

4.5. KOMUNALNA I DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

U pogledu prometne infrastrukture, općina Bizovac pokrivena je s 85,98 km prometnica, od čega 55,42 km otpada na državne, županijske i lokalne ceste. Najznačajnije prometnice za općinu su državna cesta D2, na koju se nadovezuje mreža županijskih i lokalnih cesta te željeznička pruga Dalj-Varaždin. Dok su državne i županijske ceste dobro uređene, dio lokalnih cesta slabo je uređen i neasfaltiran, zbog čega Općina Bizovac planira njihovu modernizaciju i rekonstrukciju.

Infrastruktura u području javnih telekomunikacija općine Bizovac pripada pristupnom području Osijeka, a telekomunikacijska se mreža na prostoru cijele županije smatra dobro razvijenom. Što se tiče električne energije, opskrba kućanstava, poslovnih subjekata te javna rasvjjetna tijela osigurani su iz državne elektroenergetske mreže jer na području općine nema postrojenja za proizvodnju električne energije.

U pogledu javne rasvjete, općina je već izradila projektno-tehničku dokumentaciju za izgradnju u Brođancima, Habjanovicima i Novakima te se građevinska dozvola očekuje do konca 2015.

► TABLICA 6 PRAVNE OSOBE U GOSPODARSTVU PO VRSTAMA

#	VRSTA DJELATNOSTI	NAZIV I ADRESA
1.	UGOSTITELJSTVO I TURIZAM	Bizovačke toplice d.o.o. Bizovac, Poduzeće za turističko-ugostiteljske usluge, Sunčana 39
2.		Privatni smještaj BARIŠIĆ, Hrvatske Republike 20, Bizovac
3.		Privatni smještaj JURETA, Sunčana 68, Bizovac
4.		Privatni smještaj MAJETIĆ, Sunčana 52, Bizovac
5.		Sobe za iznajmljivanje MIHIĆ, Braće Radića 10, Samatovci
6.		Privatni smještaj SUDAR, K. Tomislava 146, Bizovac
7.	POLJOPRIVREDA	Valpovo d.d. Valpovo, Poljoprivreda d.o.o., PC ratarstvo, Brodanci, Brkićeva bb
8.		EUROPLANTAŽE d.d. Brodanci, Trg 2 - poljoprivredna ljevkarna
9.	PERADARSTVO	Pogon za industriju - RJ Valpovka TSH, Peradarnik Habjanovci
10.	PLASTIČNA INDUSTRIJA	Niveta d.d. Osijek, Pogon Habjanovci
11.	DRVNA INDUSTRIJA	Sudarcommerce Bizovac - Pilana, K. A. Stepinca bb
12.	TRGOVINA	Konzum d.d., Prodavaonica Bizovac, Kralja Tomislava 98
13.		Benzinska postaja u Bizovcu, Ulica k. Tomislava bb
14.	NAFTNA INDUSTRIJA	INA- Industrija naftne d.d. Zagreb, PC Sektor proizvodnja naftne i plina, Pogon proizvodnje, Radilište Beničanci - Donji Miholjac
15.	ŠUMARSTVO	JP Hrvatske šume Zagreb, Uprava šuma Osijek, Šumarija Valpovo, Bana J. Jelačića 4
16.	VODOPRIVREDA I KOMUNALNO GOSPODARSTVO	JP Hrvatske vode Zagreb, Vodnogospodarska ispostava VUKA, Osijek, Stjepana Radića 8/1
17.		Vodnogospodarska ispostava Karašica-Vučica, Donji Miholjac, Trg A. Starčevića 9
18.		DVORAC d.o.o. Valpovo, M. A. Reljkovića 16
19.	ELEKTROPRIVREDA	"Hrvatska elektroprivreda" d.d. Zagreb, DP Elektroslavonija Osijek, Pogonski ured Valpovo, Osječka 16
20.	PROMET I VEZE	Hrvatska pošta i telekomunikacije, Centar pošta Osijek PT Jedinica Bizovac, Kralja Tomislava 135
21.		Željeznički kolodvor - Hrvatske željeznice, Bizovac, Kolodvorska bb
22.	ZDRAVSTVO	Klinička bolnica Osijek, Odjel za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, Bizovac, Sunčana 27 a
23.		Zdravstvena stanica Bizovac, Valpovačka 17
24.		Zdravstvena stanica Brodanci
25.	PROSVJETA I PREDŠKOLSKI ODGOJ	Osnovna škola Bratoljuba Klaića Bizovac, Ulica dr. Franje Tuđmana 1
26.		Područna škola Brodanci, Školska 1
27.		Dječji vrtić Maslačak, Bizovac, Braće Radića bb

IZVOR: PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA I TEHNOLOŠKIH EKSPLOZIJA OPĆINE BIZOVAC, KOLOVOZ 2013.

Općina Bizovac ima dobru pokrivenost vodovodnom mrežom i svi korisnici imaju mogućnost priključenja, iako je samo 55% stanovništva i 15 poduzeća priključeno na mrežu.¹⁴ U pogledu odvodnje otpadnih voda, stanje nije zadovoljavajuće. Tu najveću potencijalnu opasnost po okoliš predstavljaju otpadne vode iz domaćinstva, farmi i industrije. Pozitivan primjer u rješavanju ovog problema su Bizovačke toplice, koje jedine raspolažu vlastitim sustavom za pročišćavanje otpadnih voda. Što se tiče komunalnog otpada, 98,8% stanovništva općine pokriveno je organiziranim odvozom otpada.

Većina društvene infrastrukture nalazi se u samom Bizovcu, a raspored obrazovnih, zdravstvenih i društvenih objekata i ustanova prikazan je u tablici 7.

Trenutačno je u fazi provedbe rekonstrukcija vatrogasnog doma i kino dvorane u Bizovcu. S obzirom na to da Dječjem vrtiću Maslačak nedostaje prostornih kapaciteta, pokrenut je projekt rekonstrukcije.

U općini su i dvije župe s crkvama u svim naseljima, osim u Cerovcu i Selcima. Što se tiče športskih objekata, sva naselja osim Selaca i Cerovca imaju nogometna igrališta. Športska dvorana je u Bizovcu, a od ostalih športskih objekata postoje malonogometna, košarkaška, rukometna, odbojkaška, teniska i boćarska igrališta i smještena su uglavnom u Bizovcu, a streljana u Brođan-

cima. Bazeni se i dodatni športski sadržaji nalaze i u sklopu Bizovačkih toplica, ali su na raspolaganju samo posjetiteljima.

Općina planira i uređenje nekoliko športskih i rekreacijskih objekata: izgradnju športsko-rekreativnog centra na prostoru igrališta NK „BSK Termia“, izgradnju šetnice između Bizovačkih toplica i središta Bizovca te rekonstrukciju nastavno-športske dvorane osnovne škole u Bizovcu, a za to je potrebna izrada projektno-tehničke dokumentacije.

4.6. SOCIJALNA SKRB

Općina Bizovac pomaže različitim socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, pa tako kroz programe javnih potreba u socijalnoj skrbi i zdravstvu subvencionira troškove ogrjeva i stanovanja najugroženijima, a roditeljima pruža jednokratnu pomoć za svako novorođeno dijete. Uz to, učenicima iz obitelji slabijeg finansijskog stanja subvencioniraju se troškovi toplog obroka u školi, a u dogovoru s prijevoznim tvrtkama pokriva se i mjesecni trošak prijevoza za srednjoškolce i dio troška prijevoza za studente. Osim toga, dodatni poticaj obrazovanju i smanjenje troškova uspješnim studentima i učenicima nudi se i kroz program stipendija koje se dodjeljuju putem javnog natječaja svake godine. Kroz program poticajnog zapošljavanja u sklopu javnih radova. Sustavnom provedbom mjera i pružanjem pomoći socijalno ugroženim obiteljima i pojedincima,

¹⁴ Prostorni plan općine Bizovac

► TABLICA 7 RASPORED DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE OPĆINE BIZOVAC

Naselje	DVD	Dom mladih	Kino	Društveni domovi	Fizikalna rehabilitacija	Veterinarska ambulanta	Ljekarna	Stomatološka ambulanta	Ambulante opće medicine	OŠ 5.-8.r.	OŠ 1.-4.r.	Dječji vrtić
Bizovac	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Brođanci		+		+							+	+
Cerovac												
Cret Bizovački	+											+
Habjanovci	+											+
Novaki Bizovački												+
Samatovci	+											+
Selci												

IZVOR: PROSTORNI PLAN OPĆINE BIZOVAC

Općina Bizovac nastoji ublažiti posljedice nezaposlenosti i ekonomске krize.

4.7. CIVILNI SEKTOR

Na području općine Bizovac djeluje 50 udruga¹⁵, među kojima su najbrojnije športske, kojih ima 13. Sljedeće po zastupljenosti su udruge koje djeluju u području kulture i umjetnosti (7), zatim

udruge mladih (6), vatrogasna društva (5), udruge za lov i ribolov (4) te ostale udruge različitih profila (vjerske, udruge građana, ekološke udruge itd.). Udruge se uglavnom financiraju iz ograničenih proračunskih sredstava i potrebno je jačanje njihovih kapaciteta s ciljem ne samo vlastite održivosti, nego i kako bi postale stvarnim pokretačima razvojnih projekata od javnoga interesa za općinu.

¹⁵ Registrar udruga Ministarstva uprave RH

4.8. POVIJESNA I KULTURNA BAŠTINA

Na području općine pronađeno je nekoliko arheoloških nalaza i to iz mlađeg kamenog te iz brončanog doba. Na osnovi nekih se nalaza pretpostavlja da je u rimsko doba u Cretu Brezovačkom postojalo naselje umirovljenih rimske vojnika.¹⁶ Na području općine tri su registrirana prapovijesna nalazišta (lokaliteti Lepodrevci u Bizovcu, Vinogradi u Brođancima i Pusta u Samotovcima) te jedno evidentirano antičko nalazište (Pustara Cerovac u Bizovcu). Osim ovih arheoloških nalazišta, na području općine zaštićeno je još 27 kulturnih dobara i to tri sakralne građevine (župna crkva sv. Mateja u Bizovcu, župna crkva sv. Ane u Brođancima i crkva sv. Bartolomeja u Habjanovcima), kurija Prandau-Normann u kategoriji profane građevine, šest etnoloških građevina i 17 spomenika iz NOB-a. Kao posebno vrijedan spomenik kulturno-povijesne baštine ističe se dvorac grofovske obitelji Prandau-Normann izgrađen 30-ih godina 19. stoljeća. Iako je u početku bio namijenjen potrebama osoblja zaduženog za upravljanje vlastelinstvom, kasnije je prenamijenjen u stambeni prostor obitelji Normann, čime je znatno proširen te mu je pridodan niz pratećih zgrada i sadržaja (gospodarske zgrade, perivoj, povrtnjak, grijani zimski vrt i ledara). S uređenim sustavom grijanja, vodovodom i kanalizacijom, kao i stilom i načinom gradnje,

kurija se smatra primjerom suvremene i ekskluzivne gradnje 19. stoljeća te zbog toga danas može pružiti jedinstven i vrlo vrijedan uvid u načina života plemstva onoga vremena. Stoga je uređenje kurije jedan od kapitalnih projekata općine, a kako bi se u potpunosti iskoristio njezin potencijal, osim same obnove u planu je i izgradnja dodatnih sadržaja: galerije, etnološke zbirke, knjižnice i konferencijske dvorane.

Etnobaštinu ovog kraja dodatno obogaćuje i bizovačka ženska narodna nošnja, kao jedinstven primjerak slavonske nošnje i veza, na čiji su izgled utjecale različite tradicije i migracije stanovništva. Bogata etno, kulturna i povijesna baština nastoji se očuvati i kroz kulturna događanja i manifestacije, od kojih su dvije najznačajnije Olimpijada starih športova i Bizovačke ljetne večeri. Olimpijada starih športova održava se u kolovozu svake godine u Brođancima, a osim što brojnim posjetiteljima predstavlja pomalo već zaboravljene športove, nudi im i jedinstven folklorni, umjetnički i gastronomski doživljaj.

Zbog svega se navedenog može zaključiti da je općina Bizovac bogata povijesnom i kulturnom baštinom te da je iskorištavanje ovog vrijednog potencijala nužno kao oblik proširivanja turističke ponude kraja, ali i očuvanja tradicije i ruralne revitalizacije.

¹⁶ Općina Bizovac, web katalog

05

Povezanost s ostalim strategijama

Ciljevi i prioriteti razvijanja općine Bizovac određeni su na temelju stvarne procjene vlastitih ljudskih, materijalnih i financijskih resursa.

Razvojni ciljevi općine do 2020. su:

1. konkurentno gospodarstvo,
2. razvijena turistička ponuda,
3. konkurentna poljoprivredna proizvodnja,
4. očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti,
5. visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini.

U određivanju razvojnih ciljeva i prioriteta vodilo se računa o njihovoj usklađenosti i povezanosti sa strategijama i programskim dokumentima na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini. Jasna povezanost sa strategijama više razine dobra je osnova za planiranje ulaganja vlastitih sredstava za javni, privatni i civilni sektor, kao i planiranje projekata koji imaju mogućnost financiranja kroz fondove Europske unije. Povezanost razvojnih prioriteta i mjera s ostalim strategijama višeg reda prikazana je u sljedećoj tablici:

EUROPSKA RAZINA

Općina Bizovac		Europa 2020
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 1 Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak poduzetništva	<p>Uključiv rast Rast koji uključuje sve zemlje članice, regije i svakog pojedinca gospodarstvo je visoke zaposlenosti i socijalne uključenosti.</p> <p>Osvremenjivanje tržišta rada, kroz cjeloživotno obrazovanje i veću mobilnost osigurati bolje uravnoteženje ponude i potražnje na tržištu rada.</p> <p>Poboljšanje poslovnog okruženja, posebice za male i srednje poduzetnike, te poticanje razvijanja snažne industrijske osnove koja će biti konkurentna na svjetskom tržištu.</p>
	1.2. Učinkovito gospodarenje infrastrukturnim resursima	
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	<p>Održiv rast Rast koji uključuje učinkovitu uporabu resursa i energije te ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo.</p> <p>Poboljšanje okvira i pristupa izvorima finansiranja za istraživanje i inovacije, te osiguranje da se inovativna ideja pretvori u proizvod ili uslugu koja potiče rast i zapošljavanje.</p>
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	

Cilj 3 Konkurentna poljoprivredna proizvodnja	3.1. Razvitak poljoprivredne infrastrukture	Pametan rast Rast i razvitak gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama.
	3.2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	
Cilj 4 Očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti	4.1. Održivo gospodarenje energijom 4.2. Zaštita prirode i očuvanje okoliša	Održiv rast Rast koji uključuje učinkovitu uporabu resursa i energije te ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo.
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa	Pametan rast Rast i razvitak gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama.
	5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave	Osigurati društvenu i prostornu (teritorijalnu) koheziju u kojoj će korist od rasta gospodarstva biti što rasprostranjenija te siromašnima i društveno isključenima osigurati život u dostojanstvu i društvenoj uključenosti.
	5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
	5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture	
	5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine	
	5.6. Razvitak civilnoga društva	

Ciljevi Strategije Europa 2020 usmjereni su na područja zapošljavanja, istraživanja i razvijanja, obrazovanja, smanjenja siromaštva i socijalnog uključivanja te klime i energije. Države članice prenose ih u svoje nacionalne ciljeve, u skladu s mogućnostima i okolnostima, kako bi pridonijele ispunjavanju zajedničkih ciljeva.

Provjeda konkretnih mjera u okviru pojedinih prioriteta razvijanja općine Bizovac u određenoj će mjeri pridonijeti ostvarivanju Strategije Europa 2020.

NACIONALNA RAZINA

Općina Bizovac		Operativni program Konkurentnost i kohezija (OPKK)
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 1 Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak poduzetništva	Specifični cilj 3a1 Bolji pristup izvorima financiranja za male i srednje poduzetnike. Specifični cilj 3a2 Omogućavanje povoljnog okruženja za razvitak poduzetništva. Specifični cilj 3d1 Poboljšan razvitak i rast malih i srednjih poduzetnika na domaćim i stranim tržištima.
	1.2. Učinkovito gospodarenje infrastrukturnim resursima	
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	Specifični cilj 4b2 Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina). Specifični cilj 6c1 Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine.
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	Specifični cilj 6c2 Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja prirodnom baštinom.

Cilj 4 Očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti	4.1. Održivo gospodarenje energijom	Specifični cilj 6i1 Smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta.
	4.2. Zaštita prirode i očuvanje okoliša	
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa	Specifični cilj 6ii1 Poboljšanje javnog vodoopskrbnog sustava radi osiguranja kvalitete i sigurnosti opskrbe vode za piće.
	5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave	Specifični cilj 6ii2 Razvitak sustava sakupljanja i obrade otpadnih voda, s ciljem doprinosa poboljšanju stanja vode.
	5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
	5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture	
	5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine	
	5.6. Razvitak civilnoga društva	

Operativni program Konkurentnost i kohezija (OPKK) plansko-programske dokument namijenjen provedbi Kohezijske politike EU-a i predstavlja temelj učinkovite provedbe i korištenja Europskog fonda

za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda u Hrvatskoj. Pojedini prioriteti i mјere Strategije razvoja općine Bizovac izravno su ili neizravno povezani s nekim prioritetnim područjima OPKK-a.

Općina Bizovac		Operativni program Učinkoviti ljudski resursi (OPULJR)
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 1 Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak poduzetništva	Specifični cilj 2 Poboljšanje zapošljavanja kroz poduzetništvo i samozapošljavanje, posebice za pripadnike ranjivih skupina.
	1.2. Učinkovito gospodarenje infrastrukturnim resursima	Specifični cilj 4 Jačanje lokalnog tržišta rada i potpora lokalnim inicijativama za zapošljavanje.
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	Specifični cilj 6 Povećanje produktivnosti radne snage i sposobnosti prilagodbe na promjenjivu gospodarsku situaciju.
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa	Investicijski prioritet 11.1. Ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja.
	5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave	Specifični cilj 1 Poboljšanje zdravstvene infrastrukture, s ciljem smanjenja siromaštva i regionalnih nejednakosti te pružanja pristupa uslugama na lokalnoj razini.
	5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
	5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture	
	5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine	
	5.6. Razvitak civilnoga društva	

Operativni program Učinkoviti ljudski resursi (OPULJR) usmjeren je na rast zapošljavanja i jačanje socijalne kohezije u Hrvatskoj. Programom su određeni prioriteti ulaganja koji se odnose na zapošljivost i mobilnost radne snage, obrazovanje i cjeloživotno učenje, socijalno uključivanje

i dobro upravljanje. Prioriteti u okviru ovog Operativnog programa polazište su u planiranju razvijanja ljudskih resursa na lokalnoj razini pa su neki prioriteti i mjeri Strategije razvoja općine Bizovac izravno ili neizravno povezani s pojedinim prioritetnim područjima OPURLJP-a.

Općina Bizovac		Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	Mjera 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na OPG-u.
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	Mjera 6.4. Ulaganja u razvitak nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima.
Cilj 3 Konkurentna poljoprivredna proizvodnja	3.1. Razvitak poljoprivredne infrastrukture	Mjera 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva.
	3.2. Povećanje konkurenčnosti poljoprivredne proizvodnje	Mjera 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvitak poljoprivrednih proizvoda. Mjera 4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvitak, osvremenjivanje i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva.
Cilj 4 Očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti	4.1. Održivo gospodarenje energijom	Mjera 10.2. Potpora očuvanju genetskih resursa u poljoprivredi.
	4.2. Zaštita prirode i očuvanje okoliša	Mjera 11.1. Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode. Mjera 11.2. Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda.

Cilj 5 Visoka kvaliteta življenja u ruralnoj sredini	5.1. Razvoj ljudskih resursa	Mjera 7.1. Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti
	5.2. Unapređenje rada javne uprave	Mjera 7.2. Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije
	5.3. Unapređenje komunalne i prometne infrastrukture	Mjera 7.4. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezani infrastrukturu
	5.4. Unapređenje društvene infrastrukture	
	5.5. Unapređenje socijalne slike općine	
	5.6. Razvoj civilnog društva	

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (PRR) predviđa je za korištenje sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Programom je utvrđeno 16 mjeru koje su usmjereni na povećanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, kao i unaprjeđenje životnih uvjeta u ruralnim područjima. Ciljevi PRR-a su: 1. poticati konkurenčnost poljoprivrede, 2. osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te 3. postići uravnotežen teritorijalni razvitak ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mesta.

Prioriteti PRR-a su: restrukturiranje i osvremenjivanje poljoprivrednog i prehrambenog sektora, promicanje okolišno učinkovitog poljoprivrednog sustava, poboljšana učinkovitost resursa te pomaka klimatskih elastičnoj poljoprivredi, prehrambenoj industriji i šumarstvu, smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života, kao i gospodarski oporavak, doprinos prioritetima Europske unije za ruralni razvitak. Za općinu Bizovac, koja se nalazi na ruralnom području, iznimno je važno da u planiranju dugoročnog razvijatka uzme obzir ciljeve i prioritete Programa ruralnog razvoja.

Općina Bizovac		Strategija razvoja javne uprave 2015.-2020.
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa	Cilj 5. Unaprjeđene kompetencije zaposlenih u javnoj upravi. Mjera 2.2. Uspostaviti standardizirani sustav stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika u javnoj upravi.
	5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave	
	5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	
	5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture	
	5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine	
	5.6. Razvitak civilnoga društva	

Strategija razvoja javne uprave 2015.-2020. je na unaprjeđenje upravnih kapaciteta i strateški je dokument koji predstavlja bolju organizaciju javne uprave. okvir za razvitak javne uprave i usmjerena

Općina Bizovac		Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	5.2.1.3. Zdravstveni turizam Stvaranje zdravstveno usmjerenih destinacijskih lanaca vrijednosti (npr. smještaj, ugostiteljstvo, komunalni standardi, pojačano zdravstvo).
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	5.2.1.9. Ruralni i planinski turizam Uređenje pojedinačnih seoskih gospodarstava, uz poštivanje i/ili interpretiranje elemenata tradicionalnog lokalnog graditeljstva i uređenja okoliša. Tematiziranje ponude grupiranjem seoskih domaćinstava (udruživanje po načelu klastera) prema različitim temama (npr. obiteljska, gospodarstva s organskom proizvodnjom, za jahanje, za cikloturiste); za svaku temu razrađuju se zasebni standardi;

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. nacionalni je razvojni dokument hrvatskog turizma koji kao glavni cilj ističe povećanje atraktivnosti i konkurentnosti turizma u svim dijelovima

RH te posebice ističe povećanje konkuren-tosti turizma u kontinentalnom dijelu RH te u ruralnim područjima.

REGIONALNA RAZINA

Općina Bizovac		Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011.-2013./2016.
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 1 Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak poduzetništva	Prioritet 2.1. Razvitak malog i srednjeg poduzetništva i poticanje ulaganja
	1.2. Učinkovito gospodarenje infrastrukturnim resursima	
Cilj 2 Razvijena turistička ponuda	2.1. Razvitak turističke infrastrukture	Prioritet 2.3. Razvitak ruralnog prostora Prioritet 2.5. Razvitak kontinentalnog turizma
	2.2. Razvitak posebnih oblika turizma	
Cilj 3 Konkurentna poljoprivredna proizvodnja	3.1. Razvitak poljoprivredne infrastrukture	Prioritet 2.2. Razvitak konkurentne poljoprivrede
	3.2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	

Cilj 4 Očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti	4.1. Održivo gospodarenje energijom	Prioritet 1.1. Održivo gospodarenje prostorom
	4.2. Zaštita prirode i očuvanje okoliša	Prioritet 1.3. Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša i poboljšanje kakvoće okoliša
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa	Prioritet 1.5. Osiguranje pouzdane i kvalitetne opskrbe energijom, uz smanjivanje negativnih utjecaja na okoliš i društvo
	5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave	Prioritet 1.4. Razvitak infrastrukturnih sustava
	5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture	Prioritet 3.3. Jačanje razvojnih kapaciteta
	5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture	Prioritet 3.4. Razvitak civilnog društva i građanskih inicijativa
	5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine	Prioritet 3.8. Stvaranje preduvjeta za kvalitetnu provedbu programa kulture, športa i tehničke kulture
	5.6. Razvitak civilnoga društva	

Županijska razvojna strategija (ŽRS) utvrđuje sljedeće strateške ciljeve: 1. održivi razvitak i unaprjeđenje prostora, 2. razvitak konkurentnog gospodarstva, 3. razvitak ljudskih resursa i kvalitetno zadovoljavanje

javnih potreba građana. Strategija razvoja općine Bizovac kroz provedbu će određenih mjera i aktivnosti pridonijeti ostvarenju pojedinih ciljeva i prioriteta ŽRS-a.

Općina Bizovac		Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2020.
Ciljevi	Prioriteti	
Cilj 1 Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvitak poduzetništva 1.2. Učinkovito gospodarenje infrastrukturnim resursima	Mjera 1.3. Usklađivanje ponude na tržištu rada s trendovima u gospodarstvu Mjera 3.1. Umrežavanje dionika iz znanstvenog, javnog, privatnog i obrazovnog sektora
Cilj 5 Visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini	5.1. Razvitak ljudskih resursa 5.2. Unaprjeđenje rada javne uprave 5.3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture 5.4. Unaprjeđenje društvene infrastrukture 5.5. Unaprjeđenje socijalne slike općine 5.6. Razvitak civilnoga društva	Mjera 2.1. Promoviranje cjeloživotnog učenja i obrazovanja Mjera 3.3. Integracija skupina u nepovoljnem položaju u društvo i tržište rada

Na razini Osječko-baranjske županije usvojena je Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2020., kojom se određuje vizija, ali i prioritetni ciljevi te mјere za postizanje vizije razvijanja ljudskih potencijala. U ovoj su strategiji određeni prioritetni ciljevi: 1. razvitak sustavnog upravljanja ljudskim potencijalima,

2. razvitak ljudskih potencijala, 3. uspostavljanje održivog i funkcionalnog tržišta rada. U interesu je općine Bizovac provedbom određenih mјera i aktivnosti sadržanih u strategiji razvijanja općine pridonijeti ostvarivanju svoje strategije.

06

Ključni dionici razvijanja

Konzultacijski proces dio je strateškog planiranja i obuhvaća interaktivne radionice i sastanke s ključnim razvojnim dionicima te se provodi u različitim fazama izrade strategije.

Općina Bizovac ima značajne elemente razvojnog kapaciteta na svom području, kao i značajne razvojne čimbenike koji su spremni sudjelovati u razvojnim izazovima. Doprinos ostvarenju ciljeva i prioriteta strategije općine Bizovac zahtijevat će i dodatne napore u stjecanje vještina, stručnih znanja i izgradnji sustava unutar i između pojedinih skupina uključenih u razvojni proces. Potrebno je ojačati osnovna znanja i informacijsku osnovu neophodnu za učinkovito upravljanje razvitiom. Da bi se uspostavilo partnerstvo i učinkovita suradnja između različitih sektora, općinsko vodstvo i ostala odgovorna tijela uložit će dodatno vrijeme i napor za ostvarivanje zajedničkih ciljeva.

Participacija, odnosno sudjelovanje ključnih dionika - poštujući načelo partnerstva iz javnog, privatnog i sektora civilnog društva - u procesu razvojnog planiranja bilo je od ključne važnosti jer će oni biti sudionici razvojnih aktivnosti. Konzultacije su temelj buduće suradnje i horizontalne koordinacije različitih dionika i na različitim razinama upravljanja (vertikalna koordinacija) te predstavljaju neophodan preduvjet uspješnom provođenju razvojnih projekata u budućnosti.

Partnerskim odnosom ključnih dionika

osigurat će se kapacitet i sposobnost na lokalnoj razini radi poticanja i ubrzavanja gospodarskog razvitiia te uspostaviti integriran i zajednički pristup koji ujedinjuje jakosti i različitosti perspektiva različitih sudionika u procesu razvitiia. Općina će kao nositelj strategije partnerskim pristupom omogućiti i ohrabriti konstruktivni razgovor između dionika razvitiia u različitim sektorima i ostalih sudionika na lokalnoj razini.

U proces se izrade strategije općine Bizovac nastojalo uključiti sve značajne poslovne subjekte koji djeluju na području općine, vlasnike OPG-ova, poljoprivrednike, poslodavce u lokalnom gospodarstvu i ostale zainteresirane stanovnike. Kao važan društveni sektor, udruge (kulturne, ekološke, one koji promiču interes mlađih, manjina i posebnih interesnih skupina i ostale) dale su svoj značajan doprinos u određivanju prioriteta, ciljeva i mera koje će pridonijeti ostvarenju istih. Cilj okupljanja razvojnih dionika s lokalne razine bio je omogućiti raspravu o relativno bliskim problemima i potrebama, ali i prepoznavanju lokalnih razvojnih posebnosti.

Nadalje, važno je istaknuti i podršku regionalnog koordinatora u procesu poticanja ključnih dionika na sudjelovanje jer imaju dobar uvid u razvojne aktivnosti na području županije.

U suradnji s predstavnicima Općine Bizovac, obavljena je analiza ključnih dionika koji imaju najveći utjecaj na razvitak

općine, a to su javni sektor, gospodarstvo, civilni sektor i poljoprivreda. Organizirane su tematske radionice za ključne sektore. Svim su sudionicima tematskih radionica predstavljene metodologija i svrha izrade strategije koja će pridonijeti uspješnom i učinkovitom upravljanju razvitkom, kao i pripremi tijela Općinske uprave i ostalih nositelja razvjeta za učinkovito korištenje sredstava strukturnih fondova Europske unije. Dionici na radionicama imali su različite stavove u pogledu budućeg razvjeta općine, pa je stoga rasprava i glasno promišljanje bilo poželjno kako bi se konstruktivno pridonijelo razvjetku svoje jedinice lokalne samouprave. Svojim stavovima i razmišljanjima dionici su pružili značajan doprinos u određivanju prioriteta razvjeta, kao i mogućih provedivih aktivnosti.

Predstavnici javnog sektora bili su usredotočeni na proračunska sredstva i javne financije, kao ključne čimbenike uspostave uvjeta za razvjetak, održivost i otvaranje novih radnih mjeseta na području općine Bizovac. Iskazana je visoka razina očekivanja od razvojne strategije, u smislu određivanja jasnih ciljeva i prioriteta koji će služiti kao temelj donošenju dugoročnih odluka i planiranje proračunskih sredstava. Stavke koje omogućuju gospodarski rast, ulaganje u postojeće resurse, energetsku i prometnu povezanost, a da pri tom sve bude usklađeno s ključnim tematskim područjima "viših strategija" (Županijske razvojne strategije, Sektorske strategije, Operativni programi i Strategija Europa

2020) svakako će biti važne u budućem proračunu općine. Sukladno zacrtanim ciljevima i prioritetima strategije, odredit će se koraci i aktivnosti usmjerene prema budućem stabilnom rastu i razvjetku pojedinih sektora. Stavovi predstavnika javnog sektora i zajednička konstatacija je da bi nacionalne, regionalne i lokalne vlasti trebale graditi partnerstva, povezujući socijalne partnere i predstavnike civilnog društva, kako bi se optimalno koristili resursi, racionalizirali programi, a sve sa zajedničkim ciljem podizanja kvalitete života stanovnika na području općine Bizovac.

Predstavnici sektora poljoprivrede većinom su bili vlasnici/nositelji obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i manjeg broja obrta koji se bave različitim djelatnostima - od poljoprivrednih proizvođača do pružatelja turističkih ili ugostiteljskih usluga. Poljoprivredna djelatnost ima dosta visok utjecaj na gospodarstvo u općini Bizovac, ali su se predstavnici sektora uglavnom složili da je u određivanju budućeg razvjeta poljoprivredne djelatnosti potrebno polaziti od ukupnih prirodnih resursa, vodeći računa o njihovoj mogućoj iskorištenosti. Istaknuto je da će od poljoprivrede u budućnosti moći živjeti oni koji su već uspjeli okrupniti svoje posjede i nabaviti noviju poljoprivrednu mehanizaciju te imaju za nositelje poljoprivrednih gospodarstava mlađe osobe. Svi će ostali morati tražiti svoju poziciju na tržištu u okviru drugih tržišnih niša. Ruralni, agro ili ekoturizam predstavljaju nove razvojne mogućno-

sti u uvjetima restrukturiranja seoskog gospodarstva, ali je važno voditi računa i o postojećoj prostornoj usklađenosti te prilikama koja pruža zdravstveni/spa turizam.

Posebna je pozornost posvećena mogućnostima koje nude različita ministarstva (turizma, poljoprivrede, za malo poduzetništvo), ali je i otvoreno pitanje institucionalne podrške na razini Općine, tj. tko će pomoći zainteresiranim subjektima, a posebice OPG-ovima, u natjecanju za potpore kojih je u najavi sve više i više. Očekuje se da Općina pruži neku vrstu logistike, tehničku pomoć, savjetodavnu pomoći u početnim koracima - kako se prijaviti i odgovoriti na sve izazove administrativnog tipa. Pred poljoprivrednike su u ovo vrijeme postavljeni ozbiljni izazovi. S jedne se strane nude poticajna sredstva za razvitak, kako bi došlo do jačanja njihove konkurentske sposobnosti na europskom tržištu i od njih se očekuje da budu pokretači razvijatka u svojim lokalnim jedinicama te da stvaraju uvjete za novo zapošljavanje. S druge strane, nije realno očekivati od OPG-ova koji se bave poljoprivredom da će pisati projekte, a nemaju ni potrebne informacije o tom koji su konzultanti kvalitetni. Istaknut je problem nedovoljnog informiranja o trendovima, o Zajedničkoj poljoprivrednoj politici, o Strategiji razvoja poljoprivrede u RH, čime bi se trebalo olakšati planiranje budućih aktivnosti. Razina povjerenja prilično je niska i nema dovoljno spremnosti za zajedničko djelovanje. Dodatni je problem pomanjkanje vlastitih

sredstava koja treba unijeti u projekte i pomanjkanje volje za pokretanjem bilo kakve inicijative.

S predstavnicima gospodarskog sektora razgovaralo se pojedinačno, a razgovori su obuhvatili predstavnike/vlasnike ili suvlasnike mikro, malih i srednjih tvrtki. Iako nije bila tematska radionica sa svima odjednom, vođen je vrlo kvalitetan razgovor i svi nazočni imali su dovoljno stručnosti za kvalitetan presjek stanja gospodarstva na lokalnoj razini, ali i iznošenje svojih planova razvijatka. Osrvt se sudionika odnosio na stvaranje preduvjeta za razvitak gospodarstva, ali i uz stvaranje infrastrukturnih ili formalnih preduvjeta (prostorni planovi, prometna povezanost...) i pozitivne poduzetničke klime, Općina Bizovac trudi se osigurati aktivnu pomoć u informirajući i promociji poslovnih subjekata na području općine. Imajući u vidu dio mjera koje će države članice morati provoditi na nacionalnoj razini, kao što su: odbacivanje subvencije štetne za okoliš, razvijanje pametne, poboljšane i potpuno povezane prometne i energetske infrastrukture, te u potpunosti iskorištavanje informacijske i komunikacijske tehnologije, iskazana je zabrinutost u spremnost ljudskih resursa da se na svim razinama te mjere i provedu. Istaknut je i problem sve veće reguliranosti i birokratiziranosti javne uprave kada su u pitanju ishodovanja građevinskih i inih dozvola potrebnih za svakodnevni rad, s ciljem usklađivanja s odredbama Europske komisije, a posebice

kada su u pitanju odredbe iz Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 153/13) te Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13), sukladno direktivi 2001/42/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš. I ovdje je visoka razina svjesnosti problema da obrazovni sustav ne prati potrebe tržišta rada, što pridonosi hiperprodukciji nekih zanimanja, a u isto vrijeme za neka zanimanja vezana za izravno uključivanje u različite radne procese, a prema prioritetima razvijatka mikro, srednjih i velikih poslovnih subjekata, ne postoje obrazovni programi.

Civilni sektor obuhvatio je predstavnike iz udruga različitih profila - od onih koje se bave očuvanjem kulturne baštine, vode računa o pitanjima osoba s invaliditetom, umirovljenika, braniteljskih, športskih udruga pa do dobrovoljnih vatrogasnih društava i dr. Predstavnici udruga važan su segment i poveznica različitih sektora. Iako svaka udruga ima svoju određenu interesnu orijentaciju i članstvo, sve podjednako daju doprinos jasnom sagledavanju stanja na području općine Bizovac, u smislu poznavanja svakodnevnog života i standarda građana. Najveći dio udruga s područja općine oslanja se na lokalni proračun, koji više ima ulogu "podrške radu", nego što zaista može poslužiti za provedbu kvalitetnih i dugoročnih programa. Pred udruge se stavljuju dodatni izazovi i očekuje se na svim razinama podizanje stupnja "profesionalizacije". Udruge koje djeluju na području općine

Bizovac, bez obzira na interesnu orientaciju i članstvo, složile su se da se zajedničkim djelovanjem može postići mnogo više nego svaka udruga za sebe.

Kao zaključak ili pouka u ovom procesu je da je dobro u ranoj fazi planiranja senzibilizirati buduće sunositelje razvojnih mjera i aktivnosti pa će se sve strane lakše sporazumjeti u kasnijim fazama izrade strategije, kao i u kasnijoj provedbi pojedinih aktivnosti. Ovakav je pristup proaktiv, izgrađujući i daje dionicima mogućnost pravodobnog reagiranja i aktivnog sudjelovanja u procesu planiranja. Takav pristup značajno pridonosi izgradnji osjećaja vlasništva nad procesom, koji je neophodan uvjet za uspješnu provedbu strateških dokumenata i planova.

07

Ključna pitanja razvitka - SWOT analiza

Polazna osnova svakog plana razviti po-mno je izrađena analiza okruženja i uvjeta u kojima nositelj razviti djeluje. Općina Bizovac za potrebe je izrade ove strategije uključila više od 100 raznih dionika iz sva tri društvena sektora te uz stručni tim izradila SWOT analizu. Kroz nju se daje pregled:

1. SNAGA - jakih strana, resursne osnove općine, postignuća na kojima treba gradi-ti, temelj novim razvojnim programima;
2. SLABOSTI - nedovoljno iskorištenih i slabih strana, kočnica razviti koje treba riješiti, popraviti i sanirati kako bi se otvo-rio put novim razvojnim mogućnostima;
3. PRILIKA - razvojnih prilika koje dolaze iz okruženja, na koje ne možemo utjecati,

ali mogu poslužiti kao prilika za neki novi smjer ili pomicanje dosadašnjih postignuća na novu razinu;

4. PRIJETNJI - rizici iz okruženja, prijetnje za naše razvojne programe i moguć-nosti na koje ne možemo utjecati, ali ih treba predvidjeti i za njih pronaći rješenja koja će voditi razviti.

SWOT analiza rađena je kroz tri osnovna područja djelovanja:

- A) gospodarstvo (poduzetništvo, poljopri-vreda, turizam),
- B) infrastruktura (komunalna, društvena),
- C) kvaliteta života (društvene djelatnosti, OCD, kulturna baština, očuvan okoliš).

► SWOT ANALIZA - OPĆINE BIZOVAC

SNAGE	SLABOSTI
GOSPODARSTVO (poduzetništvo, poljoprivreda, turizam)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ PG imaju tradiciju i know-how u poljoprivrednoj proizvodnji, ▶ dobra resursna osnova od 5000 hektara obradive površine, ▶ prilično raznovrsna poljoprivredna proizvodnja (ratarske kulture, voćarstvo, stočarstvo), ▶ očuvanje i proizvodnja autohtonih pasmina u stočarstvu (crna svinja), ▶ dobra suradnja PPK Valpovo i PG-ova, ▶ poljoprivredni kombinat koji povezuje male proizvođače i stvara solidnu gospodarsku osnovu, ▶ Europlantaža kao suvremena razvojna tvrtka koja unosi inovacije i nove trendove u poljoprivrednu proizvodnju, posebice ekološku te koristi načela energetske učinkovitosti, ▶ dobro ustrojena i održavana kanalska mreža, ▶ OPG-ovi snažni i razvojno orijentirani, ▶ općina prepoznata po velikom turističkom potencijalu (Bizovačke toplice), ▶ Sunčane toplice d.o.o. imaju raznovrsnu ponudu usluga, u uzlaznoj su razvojnoj putanji i stvaraju kvalitetna radna mjesta za lokalno stanovništvo, ▶ Općina prepoznata kao dobar partner i podržavatelj gospodarskih projekata. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nedostatni prerađbeni i skladišni kapaciteti u poljoprivrednoj proizvodnji, ▶ visoka razina nepovjerenja prema državnom sustavu potpora te sve većoj birokratizaciji, ▶ postojeći turistički kapaciteti (smještaj i prodaja hrane na kućnom pragu) nedovoljno iskorišteni, ▶ zbog nedostatnog finansijskog i administrativnog kapaciteta mali poduzetnici i PG-ovi nedovoljno koriste poticajna sredstva i fondove EU, ▶ strojni park malih PG-ova prilično zastario te treba obnovu i nova ulaganja, ▶ za male gospodarstvenike otežan pristup kapitalu (nepovratnim sredstvima i kreditnim instrumentima).

SNAGE	SLABOSTI
INFRASTRUKTURA (komunalna, društvena)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ blizina Osijeka i pripadajuće prometne infrastrukture (zračni, cestovni, riječni, željeznički promet) te koridora Vc, ▶ dobra pokrivenost vodovodnom mrežom, ▶ dobra pokrivenost naselja organiziranim odvozom kućnog otpada, ▶ postojanje raznovrsne športske infrastrukture. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ neuređena kanalizacijska mreža, ▶ nedovoljna pokrivenost športskim i rekreativskim objektima u svim naseljima, ▶ nedovoljno uređeni i opremljeni vatrogasni domovi.
KVALITETA ŽIVOTA (društvene djelatnosti, OCD, kulturna baština, očuvan okoliš)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ velik broj (50) raznorodnih udruga s više od 1000 članova dobra je osnova za provedbu različitih društvenih programa, ▶ dobra suradnja, dijeljenje resursa i zajedničko djelovanje OCD-ova pridonose kvalitetnim društvenim sadržajima, ▶ velik udio volonterskog rada i rada za opće dobro članova/ica udruga, ▶ očuvana etnobaština kroz dva prepoznatljiva brenda: Bizovačka nošnja i Olimpijada starih športova, ▶ razvijena športska kultura i velik broj djece i mladih uključen u rad športskih udruga, ▶ tri prapovijesna i jedno antičko arheološko nalazište; 27 kulturnih dobara te tri sakralne građevine, 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ udruge nemaju dostatna sredstva za kvalitetan rad i ostvarenje ciljeva, ▶ vodstvo udruga zamoreno dugogodišnjim volonterskim radom, uz koji ide sve više administrativnih odgovornosti, ▶ nedovoljno znanja i podrške za kvalitetnu pripremu i administriranje velikih projekata koji bi udrugama osigurali kontinuiran rad i provedbu višegodišnjih programa, ▶ prilično loša komunikacija i nedovoljna suradnja s dijelom institucija zbog predrasuda prema udrugama (primjerice visokoškolske ustanove).

PRIlike	PRIjetnje
GOSPODARSTVO (poduzetništvo, poljoprivreda, turizam)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ interesno povezivanje malih PP-ova, okupnjavanje proizvodnje i zajednički nastup na tržištu s konkurentnim količinama i standardiziranim kvalitetom proizvoda, ▶ potražnja za ekološkim proizvodima otvara mogućnost daljnog jačanja ekološke proizvodnje uz specijalizaciju i poslovno povezivanje, ▶ organizirani otkup poljoprivrednih proizvoda (otkupne stanice) za pojedine skupine proizvoda može znatno ubrzati rast proizvodnje i postizanje više razine učinkovitosti, ▶ otvaranje mini tržnice za poljoprivredne proizvode može prihvatiti značajan dio proizvodnje mikro proizvođača, ▶ mjere PRR RH pružaju mogućnost sufinanciranja preradbenih kapaciteta za poljoprivredne proizvode (sušare, skladišni i preradbeni pogoni), ▶ povezivanje lokalnih proizvoda i usluga s razvitkom turističke ponude općine, ▶ razvitak i veća različitost turističkih usluga (tematske staze i rute, kušaonice domaćih proizvoda) mogu pridonijeti većoj zaposlenosti i jačanju ponude seoskoga turizma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ mladi obrazovani ljudi odlaze u veća središta i inozemstvo te tako umanjuju kadrovsku osnovu za razvitak poduzetništva i ostalih gospodarskih djelatnosti, ▶ sve veća birokratizacija sustava dodjele bespovratnih sredstava i subvencija pogoduje velikima, a male i mikro gospodarstvenike stavlja u sve nekonkurentniji položaj, ▶ otpadne vode iz Bizovačkih toplica bez odgovarajućeg upravljanja predstavljaju potencijalnu opasnost za poljoprivredu (zagađeno tlo, zrak i voda), a time i za razvitak turizma, ▶ kreditna prezaduženost malih proizvođača, uz nepovoljne kreditne aranžmane, bez rasta tržišta može dovesti do stečaja i slabljenja gospodarske osnove, ▶ nelojalna konkurenčija kroz uvoz i pogodovanje velikim proizvodnim i trgovačkim sustavima uništava lokalnu proizvodnju.

- ▶ ulaganja u obnovljive izvore energije otvaraju mogućnosti za uštede, stvaranje inovativnih modela zapošljavanja te dodatno poticanje razvijatka zelenog turizma,
- ▶ zdravstveni i aktivni turizam (kao naj-brže rastuće grane turizma) otvaraju mogućnost za stvaranje novih uslužnih djelatnosti i zapošljavanje mladih,
- ▶ bajeri (umjetna jezera) kao potencijal za razvitak kupališnoga i ribolovnoga turizma,
- ▶ jačanje infrastrukture podrške za male proizvođače i udruge kod razvijatka projekata, dobivanja sredstava iz EU i nacionalnih fondova – stvaranjem ravojnog tima OBiz.

PRIЛИKE	PRIЈЕТЊЕ
INFRASTRUKTURA (<i>komunalna, društvena</i>)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ korištenje sredstava iz EU fondova za izgradnju i obnovu komunalne i društvene infrastrukture, ▶ programi energetske obnove pružaju mogućnost ulaganja u obnovu i uređenje društvene infrastrukture, ▶ iskorištavanje geotermalne vode za proizvodnju energije i korištenje tople vode u poljoprivredi, industriji i domaćinstvima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ benzinska crpka u središtu Bizovca neuređena i bez odgovarajućeg gospodarenja predstavlja opasnost i narušava izgled središta mjesta, ▶ neodgovarajući sustav otpadnih voda iz domaćinstava, farmi, industrije i toplica ugrožava zdravlje ljudi i budućnost razvijatka aktivnoga, posebice zdravstvenoga turizma.

PRIlike	PRIjetnje
KVALITETA ŽIVOTA (društvene djelatnosti, OCD, kulturna baština, šport, očuvan okoliš)	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ povezivanje i umrežavanje udruga na lokalnoj razini (forum udruga) stvorio bi potreban kapacitet za javno zagovaranje, utjecanje na javne politike te veću vidljivost među građanima, ▶ uključivanje u programe razvijatka društvenog poduzetništva stvaranjem prilika za zapošljavanje ranjivih kategorija te bolje pozicioniranje udruga kao nositelja lokalnog razvijatka, ▶ dostupnost EU fondova, posebice ESF-a kroz koje udruge mogu realizirati svoje projekte i programe, ▶ neprekidna edukacija i jačanje kapaciteta članova udruga stvara osnovu za snažniji menadžment, a time i snažnije i utjecajnije druge sa širim područjem djelovanja, ▶ iskoristiti postojeće prirodne i ljudske resurse za stvaranje i razvitak posebnih oblika turizma (u području kulturne baštine, zelenog poduzetništva), ▶ sve veća dostupnost fondova za očuvanje okoliša i energetsku učinkovitost pruža mogućnost za aktivnije uključivanje građana i udruga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ sustav predfinanciranja, međufinanciranja i završnog financiranja projekata iz EU fondova bez odgovarajućih instrumenata podrške, ostavlja udruge, obrazovne i kulturne institucije na margini društvenog razvijatka i utjecaja, ▶ nacionalna ugovorna tijela za praćenje provedbe EU projekata nisu izgradila stabilan sustav (mijenjaju pravila u hodu) te tako pojačavaju rizik i odgovornost korištenja fondova, ▶ preadministriranost i pretjerana normiranost u poslovanju rada udruga stavlja veliki broj malih udruga (bez zaposlenih profesionalaca) u težak položaj te mnoge prestaju s radom, ▶ kroz zakonsku regulativu ne postoji razlika između velikih i malih športskih klubova (nedostatak odgovarajućih kriterija razlikovanja) – teška za održivost amaterskih klubova u odnosu na profesionalne, ▶ nedovoljni kapaciteti za kvalitetnu skrb o starijim stanovnicima općine.

08

Razvojna načela

Za postizanje ujednačenog i cjelovitog razvijanja cjelokupnog područja općine Bizovac te stvaranje dugoročne razvojne osnove, važno je poštivati temeljna načela održivoga razvijanja. Proces izrade strategije, provedbe, kao i praćenja i procjene uspješnosti postizanja ciljeva temelje se na sljedećim načelima:

- 1. Partnerstvo** - razvitak koji podrazumijeva suradnju, otvorenost i međusobno uvažavanje, ravnopravno sagledavanje općih i pojedinačnih interesa. Partnerstva i poslovno udruživanje temelj su razvijaka u sve konkurentnijem i globalnijem svijetu i prilika za istodobno postizanje pojedinačnih i općih interesa i ciljeva.
- 2. Ujednačen održivi razvitak na cijelom prostoru** - kontinuirani rast i razvitak moguće je postići promišljajućem razvijajući "odozgo", odnosno sagledavanjem cjelokupnog prostora OBiz bez povlaštenog pristupa bilo kojem području. To se u jednakoj mjeri odnosi i na kapitalna ulaganja u gospodarsku,

komunalnu i društvenu infrastrukturu, ali i na ulaganja u soft projekte i ljudske potencijale.

- 3. Kreativnost i inovacije** - ubrzani je razvitak moguće temeljiti jedino na kreativnom i inovativnom pristupu, uz stalno otvaranje prostora za nove i drukčije pristupe u sagledavanju stvarnosti i razvojnih potencijala.
- 4. Odgovorno upravljanje resursima** - dugoročni razvitak moguće je ostvariti jedino odgovornim upravljanjem i nastojanjem trajnog očuvanja, posebice neobnovljivih izvora.
- 5. Solidarnost** - poštivanje temeljnih ljudskih vrijednosti, pravo svakog čovjeka na dostojanstven život, pravo na rad, pristup kulturnim i društvenim sadržajima, pravo na dostojanstveno starenje.

Razvojna se načela trebaju odražavati u pristupu informacijama, razvojnim mogućnostima, oblikovanju ciljeva i prioriteta razvijaka, odabiru projekata te u svim fazama provedbe ove strategije.

09

Vizija, ciljevi i zadatci

9.1. Vizija razvjeta

Općina poželjno-
ga življenja, razvi-
jena destinacija
zdravstveno-rekre-
ativnog turizma,
raznovrsnih gospo-
darskih aktivnosti
koje stvaraju kvali-
tetna radna mjesta.

9.2. Ciljevi, prioriteti i mjere

Za postizanje vizije, ovom je strategijom postavljeno pet dugoročnih razvojnih ciljeva:

1. konkurentno gospodarstvo,
2. razvijena turistička ponuda,
3. konkurentna poljoprivredna proizvodnja,
4. očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti,
5. visoka kvaliteta života u ruralnom prostoru.

Općina Bizovac ima izvrstan potencijal za prilično ujednačen i komplementaran razvitak različitih gospodarskih grana. Zdravstveni i rekreativni turizam, koji je prvenstveno utemeljen na izvorima termalne vode, dobra je polazna osnovica za dodatnu različitost i specijalizaciju poljoprivredne proizvodnje, kao i za razvitak brojnih uslužnih djelatnosti.

Ciljevi koji su postavljeni obuhvaćaju sva područja gospodarskog i društvenog života, ostavljaju dovoljno prostora za izgradnju i održavanje prateće infrastrukture, razvitak ljudskih potencijala te postizanje visoke razine energetske učinkovitosti.

► TABLICA 8 CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

PRIORITETI	MJERE
CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO	
1.1. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVITAK PODUZETNIŠTVA	<p>1.1.1. POSLOVNA PODRŠKA STRATEŠKIM PROJEKTIMA</p> <p>1.1.2. PODRŠKA MALIM I SREDNJIM PODUZETNICIMA U PRISTUPU FINANCIJSKIM SREDSTVIMA</p> <p>1.1.3. POTPORA JAČANJU KAPACITETA MALIH I SREDNJIH PODUZETNIKA</p> <p>1.1.4. PODRŠKA POSLOVNOM UDRUŽIVANJU</p>
1.2. UČINKOVITO GOSPODARENJE INFRASTRUKTURNIM RESURSIMA	<p>1.2.1. IZGRADNJA, PROŠIRENJE I ODRŽAVANJE POSLOVNIH ZONA</p>
CILJ 2: RAZVIJENA TURISTIČKA PONUDA	
2.1. RAZVITAK TURISTIČKE INFRASTRUKTURE	<p>2.1.1. PODRŠKA RAZVITKU I ODRŽAVANJU BICIKLISTIČKIH STAZA</p> <p>2.1.2. IZGRADNJA, PROŠIRENJE I ODRŽAVANJE MALE TURISTIČKE INFRASTRUKTURE</p> <p>2.1.3. ZAŠTITA ARHITEKTONSKOG IDENTITETA RURALNOG PODRUČJA</p> <p>2.1.4. PODRŠKA PROŠIRENJU I UNAPRJEĐENJU KVALITETE SMJEŠTAJNIH KAPACITETA</p>
2.2. RAZVITAK POSEBNIH OBLIKA TURIZMA	<p>2.2.1. POTICANJE I PODRŠKA RAZVITKU ZDRAVSTVENO-REKREATIVNOG TURIZMA</p> <p>2.2.2. POTICANJE I PODRŠKA STVARANJU I PROMOCIJI NOVIH TURISTIČKIH PROIZVODA</p> <p>2.2.3. RAZVITAK OSTALIH POSEBNIH OBLIKA TURIZMA</p>
CILJ 3: KONKURENTNA POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA	
3.1. RAZVITAK POLJOPRIVREDNE INFRASTRUKTURE	<p>3.1.1. PROŠIRENJE I ODRŽAVANJE SUSTAVA ODVODNJE I NAVODNJAVANJA</p> <p>3.1.2. IZGRADNJA SKLADIŠNO-PRERAĐIVAČKIH POGONA</p>

3.2. POVEĆANJE KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	3.1.3. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE POLJSKIH I PRISTUPNIH PUTOVA 3.2.1. POTPORA POSLOVNOM UDRUŽIVANJU 3.2.2. RAZVITAK EKOLOŠKE I INTEGRIRANE POLJOPRIVREDE 3.2.3. PODRŠKA RAZLIČITOSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE 3.2.4. POTPORA STANDARDIZACIJI I POVEĆANJU KVALITETE POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA 3.2.5. POTICANJE PROMOTIVNIH AKTIVNOSTI – BOLJE TRŽIŠNO POZICIONIRANJE
CILJ 4: OČUVAN OKOLIŠ I VISOKA RAZINA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI	
4.1. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM	4.1.1. PODRŠKA PROGRAMIMA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI 4.1.2. IZGRADNJA GEOTERMALNE ELEKTRANE 4.1.3. PODRŠKA OSNIVANJU I RADU ENERGETSKIH ZADRUGA 4.1.4. PODRŠKA ZELENOM PODUZETNIŠTVU
4.2. ZAŠTITA PRIRODE I OČUVANJE OKOLIŠA	4.2.1. PROVEDBA MJERA ZA ZAŠTITU VODA I TLA 4.2.2. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ODRŽIVOG GOSPODARENJA OTPADOM 4.2.3. OČUVANJE BIOLOŠKE RAZNOLIKOSTI
CILJ 5: VISOKA KVALITETA ŽIVOTA U RURALNOJ SREDINI	
5.1. RAZVITAK LJUDSKIH RESURSA	5.1.1. RAZVITAK STRUČNOSTI I TIMOVA ZA PRIPREMU I PROVEDBU EU PROJEKATA 5.1.2. RAZVITAK ZNANJA I VJEŠTINA – PRILAGODBA TRŽIŠTU RADA 5.1.3. POTICANJE CJEOŽIVOTNOG UČENJA
5.2. UNAPRJEĐENJE RADA JAVNE UPRAVE	5.2.1. INFORMATIZACIJA I DIGITALIZACIJA POSLOVANJATE KORIŠTENJE IT TEHNOLOGIJA

	5.2.2. SUSTAVNA EDUKACIJA OPĆINSKIH SLUŽBENIKA
	5.2.3. UNAPRJEĐENJE KOMUNIKACIJE S GRAĐANIMA
	5.2.4. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
5.3. UNAPRJEĐENJE KOMUNALNE I PROMETNE INFRASTRUKTURE	5.3.1. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA VODOOPSKRBE I ODVODNJE
	5.3.2. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE STAMBENE INFRASTRUKTURE
	5.3.3. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE LOKALNIH I NERAZRSTANIH CESTA
	5.3.4. OBNOVA I UREĐENJE TRGOVA I JAVNIH PROSTORA
	5.3.5. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE JAVNE RASVJETE
	5.3.6. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE PLINSKE MREŽE
	5.3.7. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE MOSTOVA
5.4. UNAPRJEĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	5.4.1. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE PREDŠKOLSKIH I ŠKOLSKIH USTANOVA
	5.4.2. OČUVANJE, OBNOVA I ODRŽIVO KORIŠTENJE KULTURNE BAŠTINE
	5.4.3. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE ŠPORTSKE INFRASTRUKTURE
	5.4.4. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE DRUŠTVENIH I KULTURNIH CENTARA
	5.4.5. RAZVITAK I UNAPRJEĐENJE KULTURNIH PROGRAMA
	5.4.6. UNAPRJEĐENJE VATROGASTVA

**5.5. UNAPRJEĐENJE
SOCIJALNE SLIKE OPĆINE**

**5.5.1. UNAPRJEĐENJE SKRBI O STARIJOJ
POPULACIJI I SOCIJALNO ISKLJUČENIM
OSOBAMA**

**5.5.2. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA PODRŠKE
SIROMAŠNIM OBITELJIMA**

**5.5.3. UNAPRJEĐENJE ZDRAVSTVENIH I
REKREATIVNIH USLUGA GRAĐANIMA**

**5.6. RAZVITAK CIVILNOGA
DRUŠTVA**

**5.6.1. RAZVITAK SUSTAVA PODRŠKE
ORGANIZACIJAMA CIVILNOGA DRUŠTVA**

5.6.2. JAČANJE VIDLJIVOSTI RADA OCD-OVA

**5.6.3. JAČANJE ODRŽIVOSTI OCD-OVA KROZ
PROGRAME DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA**

**5.6.4. UNAPRJEĐENJE MODELA
TRANSPARENTNE DODJELE SREDSTAVA OCD-
OVA IZ PRORAČUNA OPĆINE**

10

Provedba strategije i izvori financiranja

Strateški ciljevi i prioriteti EU u određenom programskom razdoblju, ciljevi i prioriteti pojedinih sektorskih politika, kao i tematski ciljevi u pojedinim područjima (kao što su istraživanje i razvitak, inovacije, zaštita okoliša, izgradnja infrastrukture, obrazovanje itd.) ostvaruju se i financiraju putem europskih fondova, inicijativa i drugih finansijskih instrumenata. Za provedbu strategije i ostvarenje zacrtanih ciljeva, prioriteta i mjera potrebno je stalno jačati organizacijske, ljudske i finansijske kapacitete.

Jačanje kapaciteta ključnih dionika preduvjet je korištenju sredstava potpore iz europskih strukturnih fondova, sukladno operativnim programima relevantnim za općinu Bizovac:

- ▶ Operativni program Konkurentnost i Kohezija 2014. -2020.,
- ▶ Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.,
- ▶ Operativni program Ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. -2020.

U proteklom su razdoblju zemlje članice i sama Komisija uočili da su propisane i zahtijevane procedure u procesu pripreme i provedbe često presložene, predugo traju i preskupe su. Da bi se donekle olakšao pristup EU fondovima, Europska Komisija za razdoblje 2014.-2020. pripremila je novu regulativu:

1. opći propis kojim se postavljaju zajednička pravila za ERDF, ESF, Kohezijski fond, EARDF, EMFF;
2. dodatna opća pravila za ERDF, ESF i Kohezijski fond;
3. posebne propise za ERDF, ESF i Kohezijski fond te druge fondove.

Kako bi se integrirano planiranje usredotočilo na ostvarenje zadanih ciljeva, prioriteta i mjera strategije općine Bizovac, a gdje korisnici/prijavitelji mogu biti jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave, poduzetnici i udruge, navedeni su ključni izvori financiranja:

CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO	
Prioriteti 1.1. i 1.2.	
Mjere	Izvori financiranja
1.1.1. Poslovna podrška strateškim projektima	KiK - Promicanje poduzetništva i poticanje stvaranja novih poduzeća - IP 3a KiK - Projekti istraživanja i razvijanja za poslovni sektor
1.1.2. Podrška malim i srednjim poduzetnicima u pristupu finansijskim sredstvima	ESF - Poticanje ulaganja u ljudske resurse kroz obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikaciju KiK - Podupiranje kapaciteta za rast na regionalnim, nacionalnim i međunarodnim tržištima - IP 3d
1.1.3. Potpora jačanju kapaciteta malih i srednjih poduzetnika	ERDF - Povećanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva KiK - Promicanje poduzetništva i poticanje stvaranja novih poduzeća - IP 3a OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu/Podmjeđa 4.1.; 4.3. i 4.4.
1.1.4. Podrška poslovnom okruženju	ERDF - Poboljšanje poslovnog okruženja CBCRH-SRB ¹⁷ - Poticanje konkurentnosti i razvitak poslovnog okruženja u programskom području - Prioritetna os 4
1.2.1. Izgradnja, proširenje i održavanje poslovnih zona	KiK - Razvitak i izrada projektne dokumentacije za IRI ¹⁸ infrastrukturne projekte - IP ¹⁹ a

¹⁷ Prekogranični program Hrvatska - Srbija

¹⁸ Istraživanje, Razvoj i Inovacije

¹⁹ Investicijski Prioritet

CILJ 2: RAZVIJENA TURISTIČKA PONUDA

Prioriteti 2.1. i 2.2.	
Mjere	Izvori financiranja
2.1.1. Podrška razvitku i održavanju biciklističkih staza	CBC RH-SRB - Podrška razvitku turizma i očuvanju kulturne i prirodne baštine - Prioritetna os 3
2.1.2. Izgradnja, proširenje i održavanje male turističke infrastrukture	CBC RH-SRB - Podrška razvitku turizma i očuvanju kulturne i prirodne baštine - Prioritetna os 3
2.1.3. Zaštita arhitektonskog identiteta ruralnog područja	ERDF - Unaprjeđenje posjetiteljske infrastrukture u zaštićenim područjima
2.1.4. Podrška proširenju i unaprjeđenju kvalitete smještajnih kapaciteta	OPULJP - Održiva integracija mladih na tržište rada, posebice nezaposlenih, koji se ne obrazuju i izloženi su riziku socijalne isključenosti te mlađi iz marginaliziranih zajednica - IP 8ii
2.2.1. Poticanje i podrška razvojku zdravstveno-rekreativnog turizma	CBC RH-SRB - Podrška razvitku turizma i očuvanju kulturne i prirodne baštine - Prioritetna os 3
2.2.2. Poticanje i podrška stvaranju i promociji novih turističkih proizvoda	CBC RH-SRB - Podrška razvitku turizma i očuvanju kulturne i prirodne baštine - Prioritetna os 3
2.2.3. Razvitak ostalih posebnih oblika turizma	CBC RH-SRB - Podrška razvitku turizma i očuvanju kulturne i prirodne baštine - Prioritetna os 3

CILJ 3: KONKURENTNA POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

Prioriteti 3.1. i 3.2..	
Mjere	Izvori financiranja
3.1.1. Proširenje i održavanje sustava odvodnje i navodnjavanja	OPRR - Upravljanje rizicima - Podmjera 17.1.
3.1.2. Izgradnja skladišno-prerađivačkih pogona	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Podmjera 4.1.
3.1.3. Izgradnja i održavanje poljskih i pristupnih putova	OPRR - Potpora za ulaganje u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava
3.2.1. Potpora poslovnom udruživanju	OPRR ²⁰ - Uspostava proizvođačkih skupina i organizacija - Podmjera 9.1. Suradnja - Podmjere 16.1.; 16.2. i 16.4
3.2.2. Razvitak ekološke i integrirane poljoprivrede	PRR - Podmjera 1.1. - Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti stjecanja vještina KiK - Zaštita i obnova biološke raznolikosti tla te promicanje ekousluga - IP 6iii OPRR - Ekološki uzgoj - Podmjere 11.1. i 11.2.
3.2.3. Podrška raznolikosti poljoprivredne proizvodnje	OPRR - Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene - Podmjera 10.1.
3.2.4. Potpora standardizaciji i povećanju kvalitete poljoprivrednih proizvoda	OPRR - Razvitak poljoprivrednih gospodarstva i poslovanja - Podmjere 6.1.; 6.2.; 6.3. i 6.4. OPRR - Sustav kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu - Podmjere 3.1. i 3.2.
3.2.5. Poticanje promotivnih aktivnosti - bolje tržišno pozicioniranje	OPRR - Potpore za demonstracijske i informativne aktivnosti - Podmjera 1.2.

CILJ 4: OČUVAN OKOLIŠ I VISOKA RAZINA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI	
Prioriteti 4.1. i 4.2.	
Mjere	Izvori financiranja
4.1.1. Podrška programima energetske učinkovitosti	ERDF - Doprinos sigurnosti opskrbe energijom te smanjivanje klimatskih promjena KiK - Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE-a ²¹ u javnoj infrastrukturi - IP 4c
4.1.2. Podrška osnivanju i radu energetskih zadruga	KiK - Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima - IP 4b
4.1.3. Podrška zelenom poduzetništvu	OPRR - Ulaganja u razvitak šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma - Podmjere 8.5. i 8.6.
4.2.1. Provedba mjera za zaštitu voda i tla	KiK - Podupiranje ulaganja za prilagodbu na klimatske promjene, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu - IP 5a
4.2.2. Unaprjeđenje sustava održivog gospodarenja otpadom	ERDF - unaprjeđenje prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada ERDF - Sanacija i zatvaranje neodgovarajućih odlagališta i sanacija visoko onečišćenih lokacija KiK - Ulaganje u sektor otpada - IP 6i
4.2.3. Očuvanje biološke raznolikosti	ERDF - Osiguranje povoljnih uvjeta za očuvanje prirode i biološke raznolikosti KiK - Zaštita i obnova biološke raznolikosti tla te promicanje ekousluga - IP 6iii CBCRH-HU ²² - Održivo korištenje prirodnih i kulturnih dobara - Prioritetna os 2 CBCRH-SRB - Zaštita okoliša i bioraznolikosti, sprječavanje rizika i promicanje energetske održivosti i učinkovitosti - Prioritetna os 2

²¹ Obnovljivi izvori energije²² Prekogranični program Hrvatska – Mađarska

CILJ 5: VISOKA KVALITETA ŽIVOTA U RURALNOJ SREDINI

Prioriteti 5.1.; 5.2.; 5.3.; 5.4.; 5.5. i 5.6.	
Mjere	Izvori financiranja
5.1.1. Razvitak stručnosti i timova za pripremu i provedbu EU projekata	ESF - Poticanje ulaganja u ljudske resurse kroz obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikaciju
5.1.2. Razvitak znanja i vještina - prilagodba tržištu rada	ESF - Podrška povratku nezaposlenih među aktivnu radnu snagu, s posebnim naglaskom na dugotrajno nezaposlene
	ESF - Poticanje ulaganja u ljudske resurse kroz obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikaciju
5.1.3. Poticanje cjeloživotnog učenja	ESF - Poticanje ulaganja u ljudske resurse kroz obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikaciju
	OPULJP - Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i stručnosti radne snage, promicanje prilagodljivih načina učenja, među ostalim profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stecene stručnosti - IP 10iii
5.2.1. Informatizacija i digitalizacija poslovanja te korištenje IT tehnologija	KiK - Razvitak infrastrukture širokopojasne mreže - IP 2a
5.2.2. Sustavna edukacija općinskih službenika	OPULJP ²³ - Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije solidarnosti, radi olakšavanja pristupa zapošljavanju - IP 9v
5.2.3. Unaprjeđenje komunikacije s građanima	OPRR - LEADER (CLLD) - 19.2; 19.4.
5.2.4. Unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja	KiK - Promicanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguranja otpornosti na katastrofe i razvitak sustava za upravljanje katastrofama - SC 5b1

5.3.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje	OPRR - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima - Mjera 7/Podmjere 7.1. i 7.4.
5.3.2. Izgradnja, obnova i održavanje stambene infrastrukture	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Podmjere 4.3. i 4.4.
5.3.3. Izgradnja i održavanje lokalnih i nerazvrstanih cesta	Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima - Podmjere 7.1. i 7.4.
5.3.4. Obnova i uređenje trgova i javnih prostora	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Podmjere 4.3. i 4.4.
5.3.5. Izgradnja, obnova i održavanje javne rasvjete	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
5.3.6. Izgradnja i održavanje plinske mreže	KiK - Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade i stambeni sektor - SC 4c3
5.4.1. Izgradnja, obnova i održavanje predškolskih i školskih ustanova	KiK - Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade i stambeni sektor - IP 4c
5.4.2. Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine	KiK - Očuvanje, zaštita, promicanje i razvitak prirodne i kulturne baštine - IP 6c
5.4.3. Izgradnja, obnova i održavanje športske infrastrukture	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Podmjere 4.3. i 4.4.
5.4.4. Izgradnja, obnova i održavanje društvenih i kulturnih centara	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Podmjere 4.3. i 4.4. KiK - Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade i stambeni sektor - IP 4c

5.4.5. Razvitak i unaprjeđenje kulturnih programa	KiK - Očuvanje, zaštita, promicanje i razvitak prirodne i kulturne baštine - IP 6c
5.4.6. Unaprjeđenje vatrogastva	OPRR - Ulaganja u fizičku imovinu - Mjera 4/Podmjere 4.1. i 4.2.
5.5.1. Unaprjeđenje skrbi o starijoj populaciji i socijalno isključenim osobama	ESF - Socijalno uključivanje osoba u nepovoljnem položaju KiK - Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu, što pridonosi smanjenju nejednakosti, u smislu zdravstvenog statusa i promicanju socijalnog uključivanja - IP 9a
5.5.2. Unaprjeđenje sustava podrške siromašnim obiteljima	CBCRH-SRB - Poboljšanje kvalitete usluga u javnom zdravstvu i sektoru socijalne skrbi u prekograničnom području - Prioritetna os 1
5.5.3. Unaprjeđenje zdravstvenih i rekreativnih usluga građanima	OPULJP - Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa - IP 9iv KiK - Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi zapuštenih zajednica na urbanim i ruralnim područjima OPLJUPU - Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa - IP 9iv CBCRH-SRB - Poboljšanje kvalitete usluga u javnom zdravstvu i sektoru socijalne skrbi u prekograničnom području - Prioritetna os 1

5.6.1. Razvitak sustava podrške organizacijama civilnoga društva	ESF - Poboljšanje pristupa tržištu rada za sve nezaposlene OPULJP - Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unaprjeđenje znanja, vještina i stručnosti radne snage, promicanje prilagodljivih načina učenja, među ostalim profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stičenih stručnosti - IP 10iii
	OPRR - LEADER (CLLD) - 19.2;
5.6.2. Jačanje vidljivosti rada OCD-ova	KiK - Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi zapuštenih zajednica na urbanim i ruralnim područjima OPRR - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja - Podmjera 1.2.
5.6.3. Jačanje održivosti OCD-ova kroz programe društvenoga poduzetništva	Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu, što pridonosi smanjenju nejednakosti u smislu zdravstvenog statusa i promicanju socijalnog uključivanja - IP 9a OPULJP - Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju - IP 9v
5.6.4. Unaprjeđenje modela transparentne dodjele sredstava OCD-ova iz proračuna općine	OPULJP - Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, i uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini - IP 11ii

Ostali EU programi - prilika za finansijsku podršku planiranim mjerama u sklopu strategije razvoja općine Bizovac

Program teritorijalne suradnje IN-TERREG - transnacionalni program Dunav 2014.-2020.

Ovaj se program temelji na četiri prioriteta od posebnog značaja za Dunavsku regiju, a projekti koji će biti financirani u okviru ovoga programa bavit će se posebnim ciljevima formuliranim u okviru svakog posebnog prioriteta i njegovih specifičnih ciljeva:

- ▶ poboljšanje okvirnih uvjeta za inovacije,
- ▶ povećanje stručnosti za poslovne i društvene inovacije,
- ▶ jačanje upravljanja vodama na transnacionalnoj razini i sprječavanje rizika od poplave,
- ▶ poticanje održivog korištenja prirodne i kulturne baštine i resursa,
- ▶ poticanje obnove i upravljanja ekološkim koridorima,
- ▶ poboljšanje pripremljenosti za upravljanje okolišnim rizicima,
- ▶ podrška ekološki prijateljskim i sigurnim transportnim sustavima, kao i uravnotežena pristupačnost urbanim i ruralnim područjima,
- ▶ poboljšanje energetske sigurnosti i energetske učinkovitosti,

- ▶ poboljšanje institucionalnih kapaciteta za rješavanje društvenih izazova.

Program COSME

(konkurentnost malih i srednjih poduzeća)

Cilj program je omogućiti lakši pristup finansijskim instrumentima za mala i srednja poduzeća kako bi njihov doprinos povećanju europskog BDP-a bio gotovo 1,1 milijardu eura na godišnjoj razini.

Osnovni su ciljevi programa:

- ▶ olakšavanje pristupa kapitalu malim i srednjim poduzetnicima,
- ▶ osiguravanje povoljnih okolnosti za rast i razvitak malih i srednjih poduzetnika,
- ▶ podupiranje kulture poduzetništva u Europi,
- ▶ osnaživanje održive konkurenčnosti europskih poduzetnika te
- ▶ podupiranje međunarodnog djelovanja malih i srednjih poduzetnika i njihovog pristupa svjetskim tržištima.

Program Erasmus za sve

(više prilika za studente, praktikante, mlade, nastavno osoblje, osobe koje rade s mlađima i druge, kako bi poboljšali vještine, osobni razvitak i zapošljivost)

Program je usredotočen na dodanu EU vrijednost i sustavni utjecaj kroz podršku za tri tipa akcija:

- ▶ mogućnosti učenja za pojedince u EU i izvan EU,
- ▶ institucionalna suradnja obrazovnih ustanova, organizacija mladih, poduzetnika, lokalnih i regionalnih vlasti i udruga,
- ▶ podrška reformama u zemljama članicama, kako bi osvremenile sustave obrazovanja i usavršavanja te promicale inovacije, poduzetništvo i zapošljivost.

Erasmus za sve promiče i istraživanje i podučavanje o europskim integracijama te pruža podršku športskim udruženjima.

Program Horizont 2020

(istraživački, tehnologički i inovacijski projekti)

Horizon 2020 je okvirni program koji u razdoblju od 2014. do 2020. raspolaze

godишnje s 80 milijardi eura za finansiranje istraživačkih, tehnologičkih i inovacijskih projekata.

Program putem svojih finansijskih omotnica želi postići nekoliko važnih ciljeva:

- ▶ ojačati znanstvenu poziciju EU poticanjem najviše razine istraživanja,
- ▶ ojačati ulogu i vodstvo industrije u inovacijama, uz pomoć velikih ulaganja u ključne tehnologije i olakšavanje pristupa izvorima finansiranja za male i srednje poduzetnike,
- ▶ osigurati rješavanje najvažnijih problema europskih građana koji se odnose na klimatske promjene, pojeftinjenje obnovljivih izvora energije, sigurnost hrane, održivost poljoprivrede, zdravlje, rješavanje problema vezanih uz transport i promet.

11

Kapacitet za provedbu strategije

11.1. Ljudski kapaciteti

Općina Bizovac ima ustrojen operativni tim koji djeluje kroz Jedinstveni upravni odjel na čelu s Pročelnikom, a s ukupno sedam zaposlenih, od koji je četvero raspoređeno na stručnim poslovima. Načelnik je profesionalno zaposlen u Općini i uz ostale je odgovornosti zadužen za planiranje i koordinaciju svih investicijskih i razvojnih projekata. Tako organiziran projektni tim uspijeva uz pomoć vanjskih stručnjaka pripremiti i administrirati sve započete investicijske i projekte održavanja. No, najveći se dio projekata odnosi na ulaganja u komunalnu infrastrukturu i imovinu za čiju provedbu prostoji uhodana procedura i know-how u provedbi.

S pozicije razvojnih planova za nastupajuće razdoblje, u kojem općina nastoji stvoriti uvjete za jači gospodarski zamah, povezati turizam s proizvodnjom hrane, omogućiti izgradnju preradbenih kapaciteta, više raditi na poslovnom povozivanju i udruživanju, projektni bi tim trebalo ojačati.

Stvaranje kapaciteta za planiranje i provedbu razvojnih projekata jedan je od ključnih pokretača koji može znatno ubrzati i osnažiti razvojni kapacitet općine, ali još više ostalih dionika koji nemaju kapacitet za privlačenje nepovratnih sredstava. Naime, veliki broj malih poduzetnika, poljoprivrednih gospodarstava, strukovnih i civilnih udruga ima potencijal, ali ne i ljudi i know-how za prilagodbu projekata

administrativnim zahtjevima donatora. Kroz sektorske radionice s predstavnicima civilnog društva i poljoprivrednicima, došlo se do zaključka da bi upravo razvojni tim na razini općine za mnoge od njih bio ključan za prijelaz na novu razvojnu fazu.

Kako proračun dopušta nova zapošljavanja, a dobrom upravljanjem moguće je kroz programe EU većim dijelom pokriti troškove njihova rada, stvaranje razvojnog tima čini se kao razumno rješenje. Ovako se dodatno jača kapacitet za privlačenje sredstava, odnosno realizaciju većeg broja projekata, a time i postizanje dugoročnih ciljeva ove strategije.

11.2. Financijski kapaciteti

Općina Bizovac ima ujednačen i stabilan proračun i solidno poslovanje. Financijski se kapaciteti OBiz najvećim dijelom temelje na gospodarskim aktivnostima, odnosno prihodima od poreza, koji u projekciji proračuna za 2016. iznose 2.740.000 kn ili 34% ukupno planiranog proračuna od 8.026.261 kn. Potpore iz državnog proračuna iznose 2.363.500 kn ili 29%, od čega su 1.713.500 tekuće pomoći iz proračuna, 650.000 se odnosi na kapitalna ulaganja. Prihodima od imovine (925.075 kn) te od komunalne i drugih naknada (1.134.686 kn) OBiz ostvaruje dodatnih 26% vlastitih prihoda. Na rashodovno je strani razvidno značajno ulaganje u izgradnju komunalne infrastrukture, čak 45%, odnosno 3.074.528 kn.

Promatramo li prethodne godine, iz Godišnjeg izvještaja o izvršenju Proračuna OBiz za 2015. razvidno je stabilno i odgovorno poslovanje, bez zaduživanja i korištenja proračunskih zaliha.

Prihodi i primitci proračuna općine Bizovac usvojeni kroz rebalans za 2015. iznosili su 9.219.782,15 kn, što je čak 31%-tno povećanje u odnosu na godišnji plan (7.046.664 kn). Pri tom je povećanje prihoda nastalo povećanjem prihoda od poreza za 1.732.256,19 (ukupno 7.970.921,19 kn), što govori o povećanoj gospodarskoj djelatnosti te povećanju pomoći iz proračuna za 1.009.264 kn od ukupnih 2.124.264 kn za 2015.

Dakle, program razvoja OBiz utemeljen je na stvarnim kapacitetima, bez pretjeranog oslanjanja na vanjske izvore financiranja. Istodobno se gradi kapacitet za korištenje EU fondova, kroz što se planira realizacija većeg broja kapitalnih projekata. U 2015. i 2016. za financiranje kapitalnih i drugih projekata OBiz je dobila podršku Ministarstva obnove i regionalnog razvoja, Ministarstva kulture, Ministarstva

gospodarstva, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti te Osječko-barsanske županije. To potvrđuje kapacitet za kvalitetnu pripremu razvojnih projekata.

Pored Općine kao temeljnog nositelja razvoja, ostali nositelji potencijalnih projekata (OPG-ovi, poduzetnici, udruge, zadruge) svoje razvojne prilike trebaju graditi na stvarnim poslovnim pokazateljima i finansijskim kapacitetima za predfinanciranje i sufinanciranje projekata iz fondova EU. U tom procesu značajnu ulogu mogu imati poticajni programi i razni modeli podrške koji se stvaraju kroz HBOR, HAMAG-BICRO, OBŽ te Zadrugu za etično financiranje, koja priprema registraciju i kreditni program prve hrvatske etične banke (E-banka).

Kako se radi o ruralnom prostoru, velik broj dionika (posebice mala poljoprivredna gospodarstva, poduzetnici, zadruge, OCD), ali i sama OBiz, svoju priliku za financiranje razvojnih projekata mogu tražiti kroz PRR RH i to izravno kroz članstvo u LAG-u Karašica.

12

Praćenje provedbe i procjena uspješnosti

Praćenje provedbe i procjena uspješnosti provođenja strategije razvitička iznimno je značajna sastavnica procesa strateškoga planiranja. To je temelj za procjenu pravilnog određivanja ciljeva, očekivanih rezultata, samog procesa provedbe, razine sudjelovanja svih ključnih dionika. Sustav praćenja treba biti dovoljno jednostavan kako ne bi pretjerano opterećivao ljudske i materijalne resurse, a opet dovoljno učinkovit da pruža dovoljno informacija o ostvarenim postignućima.

U tom će smislu načelnik OBiz sa stručnim suradnicima i vanjskim stručnjacima uvesti sustav praćenja provedbe. Pri tom će se velika pozornost posvećivati izradi baze projekata, kako općinskih, tako i onih koje na području OBiz provode drugi pravni subjekti. Evaluacija će se provoditi po za-vršetku svakog dvogodišnjeg razdoblja te nakon svih pet godina provedbe. Rezultati praćenja i procjene u svakom razdoblju bit će temelj planiranja sljedećeg razdoblja te korekcije strategije, odnosno godišnjih akcijskih planova.

Redoviti monitoring i evaluacija vodit će brigu o:

- ▶ razini postignuća planiranih ciljeva, realizaciji pojedinih prioriteta i mera u odnosu na cijelokupnu strategiju te planu aktivnosti za dvogodišnja razdoblja;
- ▶ procjeni mogućih promjena u okruženju (prilike i prijetnje) u odnosu na inicijalno razdoblje;

- ▶ ocjeni vlastitih resursa te snaga i slabosti za provedbu strategije u odnosu na ciljne vrijednosti;
- ▶ analizi potencijalnih prijavitelja projekata te načinu njihovog aktivnijeg uključivanja, kao i načinima pružanja podrške podnositeljima;
- ▶ relevantnosti i mogućoj korekciju prioriteta i mera u odnosu na promjene u okruženju;
- ▶ mogućim sustavima podrške za kvalitetniju apsorpciju fondova i realizaciju ciljeva (pristup finansijskim sredstvima, stručna i tehnička podrška, poslovno povezivanje i jačanje kapaciteta).

Uz provedbeni tim, u evaluaciju će biti uključeni i vanjski stručnjaci te ključni dionici razvitička općine Bizovac, koji će kroz participacijski pristup dati relevantne povratne informacije, kako o provedbi strategije, tako i novim projektima i planovima razvitička.

U svrhu što bolje procjene uspješnosti, izrađena je lista pokazatelja uspješnosti na razini cijelokupnog razdoblja provedbe strategije, kao i ciljane vrijednosti prema razdobljima. Nakon prve dvije godine provedbe (2016./2017.) bit će izrađeni detaljniji akcijski planovi s korigiranim pokazateljima uspješnosti za naredna jednogodišnja i trogodišnje razdoblje 2018./2020.

Pokazne uspješnosti	Ciljne vrijednosti (donos u odnosu na početno razdoblje)	
	2016./2017.	2018./2020.
CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO		
Broj novih radnih mjesta	20	70
Broj potpora bespovratnih sredstava koje su mali poduzetnici ostvarili kroz EU fondove	7	20
Broj novih poslovnih udruženja	1	4
CILJ 2: RAZVIJENA TURISTIČKA PONUDA		
Broj dnevnih posjetitelja Bizovačkih toplica		
Broj ostvarenih noćenja (godišnje)	12.000	18.000
Broj novih turističkih usluga	2	7
CILJ 3: KONKURENTNA POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA		
Broj ulaganja u raznovrsnost poljoprivredne proizvodnje	3	7
Broj malih PG koja su unaprijedljila i osvremenila svoje poslovanje kroz EU fondove	5	15
Broj novih hektara pod ekološkom proizvodnjom	200	400
CILJ 4: OČUVAN OKOLIŠ I VISOKA RAZINA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI		
Broj realiziranih projekata iz područja energetske učinkovitosti	1	4
Broj realiziranih projekata iz područja zaštite okoliša	1	4
CILJ 5: VISOKA KVALITETA ŽIVOTA U RURALNOM PROSTORU		
Broj korisnika nove društvene i športske infrastrukture	1200	2000
Broj projekata realiziranih od strane OCD	4	7

13

Komunikacijski plan

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, kao i politika regionalnog razvijatka, potiču dugoročni održivi gospodarski rast i povećanje kvalitete života, usmjereno na smanjenje regionalnih razlika. S obzirom na to da na području općine Bizovac u komunikaciji s različitim javnostima ujednačeno djeluju i javni i civilni i poslovni sektor, potrebno je istaknuti načela partnerstva i suradnje sva tri sektora.

U provedbi strategije neophodno je izraditi komunikacijski plan koji će pridonijeti transparentnosti cijelog procesa, počevši od same izrade strategije, do provedbe mjera određenih strategijom i praćenja ostvarenih učinaka. Glavni je cilj komunikacijskog plana osigurati informiranost javnosti te omogućiti razumijevanje prioriteta i mjera SROB, kako bi se mogao postići optimalan angažman ljudskih i materijalnih resursa neophodan za ostvarenje zajedničkih razvojnih ciljeva:

1. konkurentnog gospodarstva,
2. razvijene turističke ponude,
3. konkurentne poljoprivredne proizvodnje,
4. očuvanog okoliša i visoke razine energetske učinkovitosti,
5. visoke kvaliteta života u ruralnoj sredini.

Komunikacijskim je planom bitno informirati sve ciljne skupine o važnosti ostvarenja ciljeva strategije općine Bizovac, o aktivnostima koje će se provoditi, o mogućnostima financiranja planiranih ak-

tivnosti iz EU fondova vezanih za pojedine prioritete i mjere, kao i prilagoditi komunikaciju pojedinim ciljanim skupinama te ih tako potaknuti na suradnju u postizanju zajedničkih ciljeva.

Komunikacija s pojedinim ciljanim skupinama:

- ▶ sudionici i partneri u izradi strategije iz javnog, poslovnog i civilnog sektora - sve relevantne informacije bit će objavljene na službenoj mrežnoj stranici Općine Bizovac;
- ▶ predstavnici javne uprave - o transparentnosti rada brine Općinska uprava koja objavljuje akte i odluke u Službenom glasniku Općine. Upravo iz tog razloga Općinska uprava bit će središnje mjesto za pripremu svih informacija vezanih uz izradu i provedbu strategije, izradu informativnih materijala namijenjenih pojedinim sektorima i ciljanim skupinama te prikupljanje i analizu informacija dobivenih od građana i potencijalnih korisnika. Općinska uprava će, kao i do sada, održavati stalnu komunikaciju i prepisku s ostalim regionalnim i nacionalnim tijelima i institucijama.
- ▶ **Mjesni odbori na području općine Bizovac** - potrebno je informirati sve potencijalne korisnike na ovim područjima o mogućnostima koje se otvaraju strategijom i tako osigurati njihovu uključenost u razvojne aktivnosti i projekte. U suradnji s predstavnicima

mjesnih odbora potrebno je raditi na informiranju, komunikaciji i edukaciji svih potencijalnih korisnika (poduzetnika, udruga, ustanova i sl.).

- ▶ **Mediji** - rad s medijima bit će prvenstveno usmjeren na osiguravanje relevantnih informacija prema ciljanim skupinama i prema potencijalnim korisnicima pa je neophodan proaktivni pristup u komunikaciji s medijima. Komunikacija će obuhvaćati kontakt s lokalnim i regionalnim medijima kroz priopćenja za tisak i obavijesti za medije, a sve a ciljwm pravodobnog informiranja o aktivnostima pojedinih projekata povezanih sa strategijom.

- ▶ **Stanovnici općine Bizovac** bit će upoznati sa strategijom putem mrežne stranice Općine, ali i internetskih stranica svih relevantnih dionika, na kojima će biti poveznica (*link*) na službenu stranicu Općine. Putem njih će se moći upućivati pitanja i komentari koji će dalje biti proslijeđeni odgovornim osobama. Također, u informiranju šire javnosti veliku će ulogu imati i lokalni i regionalni mediji, putem objava u nacionalnom, regionalnom i lokalnom tisku te emisijama i promidžbi na radiju i televiziji. Planirane mjere i aktivnosti kroz strategiju imat će posredan ili neposredan utjecaj na sve stanovnike općine Bizovac zbog djelovanja na razvitak društva i gospodarstva te upravo zbog toga svi stanovnici imaju pravo biti informirani o rezultatima provedbe

strategije i mogućnostima koje se krovnu nude.

Temeljna načela kojih će se pridržavati sve komunikacijske aktivnosti u okviru provedbe ove strategije, a glede relevantnih informacija:

- ▶ bit će prezentirane jasno i razumljivo,
- ▶ bit će usredotočene na ciljane skupine kojima su namijenjene,
- ▶ bit će prilagođene specifičnostima medija preko kojih će biti odašiljane,
- ▶ bit će međusobno komplementarne i konzistentne te
- ▶ objavljivane redovito kako bi se osiguralo neprekidno informiranje svih ciljnih skupina.

Jedna od neophodnih metoda u komunikaciji je i stalna koordinacija komunikacijskih aktivnosti svih dionika koje pridonose realizaciji strateških ciljeva, stoga Općina Bizovac, kao glavni nositelj aktivnosti ima ključnu ulogu u cijelom procesu.

Sukladno zakonu, komunikacijskim će se planom osigurati jednak pristup informacijama te će se pri tom voditi računa da materijali budu dostupni svim skupinama s posebnom pozornošću posvećenoj njihovom etničkom podrijetlu, dobnim i spolnim razlikama, invaliditetu i sl. Pravna informaciju zajamčeno je svima kroz lako dostupne i prilagodljive oblike širenja informacije (službena mrežna stranica Općine, društvene mreže itd.).

Budući da općina Bizovac teži aktivnom uključivanju ciljnih skupina u provedbu strategije, u procesu komunikacije djelovat će se na sljedeće ciljne skupine:

- ▶ stanovnici općine Bizovac,
- ▶ relevantni dionici iz sva tri sektora koji su zainteresirani za provedbu pojedinih mjera (mali, srednji i veliki poduzetnici, obrtnici, vlasnici OPG-ova,
- ▶ organizacije civilnoga društva,
- ▶ Osječko-baranjska županija i njena posebna tijela,
- ▶ ostale članice LAG-a Karašica,
- ▶ lokalni i regionalni mediji.

U okviru provedbe komunikacijskog plana, uz informiranje ciljnih skupina, osigurati i učinkovitu internu komunikaciju između partnerskih institucija koje djeluju na području općine, poštujući model učinkovite koordinacije i partnersku suradnju kroz sljedeće zajedničke aktivnosti:

- ▶ pripremu informativnog materijala za pojedine ciljane skupine,
- ▶ prikupljanje potrebnih informacija za pripremu materijala za izvještavanje o provedbi strategije,
- ▶ odabir medija putem kojih će konkretna informacija biti posljana.

U svrhu informiranja o provedbi strategije općine Bizovac i ostvarenja pozitivnog utjecaja na određene ciljne skupine, koristit će se sljedeći komunikacijski kanali i

njihove specifične karakteristike:

▶ **Internet** - koristeći prednost što su informacije dostupne na internetu dugoročno dostupne; postoji mogućnost komplementiranja i povezivanja informacija putem poveznica (*linkova*), kao i mogućnost povezivanja na internetske stranice putem ostalih medija (posredstvom linkova). Putem službene mrežne stranice općine Bizovac osigurat će se prikidan prostor za pružanje informacija. Imajući u vidu dugoročnost informacija, internetske stranice predstavljaju idealan alat za pružanje generalnih informacija poput ključnih ciljeva, prioriteta, mjera akcijskog plana itd.

▶ **Društvene mreže** - kao sve prihvatljiviji i dostupniji model za prijenos kratkih informacija popraćenih slikom; mogućnost stavljanja poveznice (*linkanje*) na internetska mesta gdje se nalazi više informacija; mogućnost dobivanja povratnih informacija (lajkanje, komentiranje i sl.).

▶ **Priopćenja za medije** - predstavljaju jedan od najvažnijih načina utjecanja na širu zajednicu jer mediji predstavljaju najraširenije sredstvo komunikacije i mogu lako doprijeti do širih masa. Nadalje, stanovništvo redovno prati lokalne medije (radio i TV), koji se bave problematikom lokalnog područja. Ova vrsta medija može krajnjim korisnicima u vrlo kratkom roku prenijeti informaciju, što je tim važnije ako se radi o

kritičnim informacijama koje moraju što prije doprijeti do korisnika.

- ▶ **Tiskana izdanja** (novine) - dostupne su široj populaciji, a posebice starijim generacijama koje nisu naviknute na

korištenje suvremenih i ICT tehnologija u svrhe informiranja.

Potencijalni pokazatelji provedbe komunikacijskog plana:

MODEL KOMUNIKACIJE	POKAZATELJ USPJEŠNOSTI
mrežna stranica općine Bizovac	Statistika posjete, redovitost ažuriranja
sudjelovanje u medijima	Broj medijskih objava; kvantitativna i kvalitativna analiza medijskih objava
odgovori na upite građana	Broj upita koje su poslali građani i broj odgovorenih upita

14

Zaključno mišljenje

Pravci razvjeta općine Bizovac imaju jasno utemeljenje u prirodnim resursima, znanju i praksi poljoprivredne i industrijske proizvodnje, nasljeđu i potencijalima ruralnoga i zdravstvenoga turizma, kao i bogatoj tradicijskoj baštini. Povoljan geoprometni položaj na sjecištu važnih regionalnih i međunarodnih prometnih pravaca, blizina Osijeka kao gospodarskog i društvenog središta regije, još uvjek nedovoljno iskorištena nalazišta nafte, plina te geotermalni izvori, izvrsna su osnova za planiranje cjelovitoga i održivoga rasta i razvjeta.

Kroz ovaj su strateški dokument ključni dionici zacrtali osnovne smjerove razvjeta općine Bizovac: konkurentno gospodarstvo, razvijena turistička ponuda, konkurentna poljoprivredna proizvodnja, očuvan okoliš i visoka razina energetske učinkovitosti te visoka kvaliteta života u ruralnoj sredini. Pritom se vodilo računa o načelima pametnoga, uključivoga i održivoga rasta. Uz izgradnju i održavanje postojeće infrastrukture (gospodarske, komunalne i društvene), naglasak je stavljen je i na razvitak ljudskih resursa, inovativne pristupe, poslovno udruživanje, integriranje i interesno povezivanje poljoprivrede, turizma i pratećih gospodarskih djelatnosti.

Ujednačeni i komplementarni razvitak raznih djelatnosti temelj je za dodatnu diverzifikaciju i specijalizaciju poljoprivredne proizvodnje, kao i stvaranje čitave lepeze novih uslužnih djelatnosti, posebice u funkciji zdravstvenoga i ruralnoga turiz-

ma. Uočen je veliki potencijal za razvitak i daljnju preradu ekološke proizvodnje, koja važnu tržišnu nišu može pronaći i kroz kratke lance prodaje, odnosno plasman kroz zdravstveni turizam.

Strategija je zasnovana na postojećim finansijskim i ljudskim resursima, ali odražava i razvojnu perspektivu za koju će trebati zadovoljiti određene preduvjete. Naime, veliki dio razvojnog potencijala ovisi o udruživanju resursa, mudrom upravljanju, pravodobnom i usklađenom djelovanju gospodarstvenika, udruženja, poljoprivrednih gospodarstava i, naravno, jedinice lokalne samouprave. Važno je stvoriti dobru i solidnu razvojnu osnovu, povezati ljudski kapital, razvojne timove, koji će biti pokretači i podrška dobrim te interesno usklađenim i društveno korisnim razvojnim projektima. Pritom se svakako treba oslanjati i na postojeće resurse unutar lokalne akcijske grupe Karašica, Regionalnu razvojnu agenciju Slavonije i Baranje, kao i druge potporne organizacije.

Svaki se pametan rast gradi na snagama i potencijalima, predviđa i uvažava izazove, ali počinje i završava s vizijom željene budućnosti, prema kojoj je

Bizovac općina poželjna za život, razvijena destinacija zdravstveno-rekreativnog turizma i raznovrsnih gospodarskih aktivnosti, koje stvaraju kvalitetna radna mjesta.